

BACHELORPROEF

Naschoolse opvang en sport

Hoe wordt sport geïntegreerd in de naschoolse opvang in het lager onderwijs?

Educatieve Bachelor in Secundair onderwijs

Academiejaar 2021-2022

Zittijd/ examenkans 1ste

Promotor Dhr. Diederik Maebe

Student Kara Hillewaere

BACHELORPROEF

Naschoolse opvang en sport

Hoe wordt sport geïntegreerd in de naschoolse opvang in het lager onderwijs?

Educatieve Bachelor in	Secundair onderwijs
Academiejaar	2021-2022
Zittijd/ examenkans	1ste
Promotor	Dhr. Maebe Diederik
Student	Hillewaere Kara

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	4
Woord vooraf	6
Dankwoord	6
Samenvatting	7
A. Inleiding	8
<i>Inleiding/motivatie</i>	8
<i>De probleemstelling</i>	8
<i>Methodologie</i>	10
B. Literatuuronderzoek	11
<i>Hoe doen ze dit in andere landen? En kunnen we hieruit leren?</i>	11
<i>Beleid en wettelijk kader?</i>	15
<i>Welke organisaties zijn al mee bezig om sport te integreren in de naschoolse opvang?</i>	16
<i>Enkele voorbeelden uit Vlaanderen</i>	18
C. Bevraging werkveld	19
<i>Bevraging bij ouders, kinderen, medewerkers scholen en organisaties lagere school</i>	19
<i>Algemene conclusie uit de enquête</i>	26
<i>Is sport al aanwezig in de naschoolse opvang?</i>	26
D. Praktijk	27
E. Eigen visie	29
<i>Eigen idee naschoolse opvang</i>	29
<i>Lesvoorbereiding</i>	30
F. Resultaat en conclusie	37
G. Afkortingenlijst en definities	40
<i>Afkortingen</i>	40
<i>Definities</i>	40
H. Literatuurlijst	41
I. Bijlagen	44
<i>Bijlage 1: enquête voor ouders</i>	44
<i>Bijlage 2: enquête voor scholen</i>	50
<i>Bijlage 3: enquête voor organisaties</i>	55
<i>Bijlage 4: enquête voor leerlingen</i>	59
<i>Bijlage 5: samenvatting enquête (zie apart pdf-document)</i>	64

Bijlage 6: resultaten enquête (zie aparte excell documenten) 65

Woord vooraf

Aan sport doen is niet zo vanzelfsprekend voor ieder kind. Sport en bewegen zijn een onmisbaar element van een gezonde levensstijl en dit start al van in de kinderjaren. Met sport en bewegen worden kinderen niet alleen fitter, maar komen zij ook in aanraking met winnen en verliezen en ervaren zij het gevoel van 'ergens bij te horen'. Door dit onder de aandacht te brengen en te laten kennismaken met verschillende sporten via de naschoolse opvang is de drempel minder hoog en zullen er meer kinderen willen/kunnen bewegen. Door hiervan leuke sportactiviteiten en bewegingsmomenten te maken hebben kinderen die minder interesse hebben in sport, toch voldoende beweging via de naschoolse opvang.

Veel kinderen blijven in de naschoolse opvang. Is deze naschoolse opvang te combineren met sport en/of beweging? We weten dat dit in Nederland al goed is uitgebouwd en gaan na of dit in Vlaanderen ook al voldoende gekend is.

Amper één op de tien basisscholen in Vlaanderen organiseert een sportieve naschoolse opvang. Dit is weinig als men weet dat er toch 83%¹ van de scholen in Vlaanderen naschoolse opvang organiseert. Toch zien we dat steeds meer scholen de weg naar het naschools sporten vinden.

We gaan na welke projecten er al bestaan en goed werken. Hoe kan dit eventueel verder uitgebouwd worden. Daarnaast gaan we de knelpunten en struikelblokken in kaart brengen om dit te doen. We gaan ook na of er hiervoor voldoende interesse is bij de ouders, leerlingen en scholen.

De bereidheid van deze doelgroepen moet er zijn, indien we dit willen uitrollen in meerdere lagere scholen in Vlaanderen.

Dankwoord

Dank gaat uit naar de hogeschool HOWEST te Brugge en mijn promotor meneer Maebe voor begeleiding tijdens de hele periode.

Ook aan de kritische vriend Doctor Jan Kunnen, de hoofdcoördinator Solutio en voorzitter sport en opleiding vzw, voor de begeleiding en voor de mogelijkheid om een naschoolse opvang te kunnen meevolgen; mevrouw Shauni Ackermans (sport en begeleiding vzw) om samen te zoeken naar een geschikt moment om een naschoolse les te volgen. Ook dank aan lesgever Jasper om mee zijn les te mogen volgen.

En niet te vergeten mijn familie en vrienden voor de steun gedurende de voorbije (moeilijke) coronajaren aan de Hogeschool.

Zeker ook een welgemeende dank u wel aan alle directies, leerkrachten, ouders, leerlingen en organisaties die meegeholpen hebben aan het onderzoek en die bereid waren om de enquête in te vullen.

¹ [Buitenschoolse opvang - GO! \(g-o.be\)](https://www.g-o.be/)

Samenvatting

Student: Kara Hillewaere

Privé email adres student: kara.hillewaere@telenet.be

Opleiding: Howest lerarenopleiding Brugge

Bachelor in secundair onderwijs

Promotor: Maebe Diederik

Hoe wordt sport geïntegreerd in de naschoolse opvang in het lager onderwijs?

Doelgroep: Dit praktijkonderzoek is bedoeld voor de lagere scholen met de bedoeling om na te denken of er in deze scholen eventueel sport geïntegreerd kan worden in de naschoolse opvang.

Samenwerking & partners: Sport en Opleiding vzw, Brusselsesteenweg 128 - 3090 Overijse, info@sportenopleiding.be

Sport in 't algemeen is gezond en kan een belangrijke invloed hebben op je gezondheid. Het zorgt voor een betere conditie, een betere nachtrust, geeft ontspanning, en vermindert het risico op een groot aantal fysieke en mentale aandoeningen.

We zien ook dat kinderen steeds minder buiten spelen en zitten in plaats daarvan veel vaker voor de televisie of spelen op een tablet, smartphone of computer.

Daarom is het beter om van kleinsaf aan sporten te beginnen. En hoe kunnen we dit beter doen dat via de naschoolse opvang.

Het leek mij dan ook interessant om uit te zoeken hoe we nog meer kinderen kunnen laten bewegen.

Het sporten in de naschoolse opvang kan daarbij helpen, dus ben ik op onderzoek uit gegaan om te kijken of dit al voldoende geïntegreerd is en hoe dit nog beter kan uitgebouwd worden.

Om hierop een antwoord te krijgen, ben ik gaan kijken hoe ze dit in het buitenland doen en heb ik geprobeerd om via een bevraging meer zicht te krijgen hoe dit in Vlaamse scholen al dan niet al gebeurt.

Hieruit heb ik dan een aantal conclusies getrokken en ben ik zelf aan de slag gegaan om een lesvoorbereiding te maken die zou kunnen gebruikt worden in een naschoolse opvang.

Bij deze kan ik besluiten dat er al heel wat scholen in Vlaanderen dit goed doen, waarvan andere scholen zeker kunnen leren.

A. Inleiding

Inleiding/motivatie

In mijn bachelorproef ga ik in de eerste plaats op zoek naar de noden en meningen van scholen, leerlingen, ouders en organisaties over naschoolse opvang en sport in het lager onderwijs en hoe sport hierin wordt geïntegreerd. De bevraging naar die noden en meningen gebeurt via een enquête. Er zijn al enkele organisaties die hiermee bezig zijn. Deze worden daarom ook vermeld in mijn onderzoek. In sommige steden en gemeenten is gebleken dat een naschools sportprogramma wel goed gaat. Hieruit kunnen we verder kijken hoe zij dit aangepakt hebben en dan kijken we in het bijzonder naar personeelsinvulling, organisatie, sportinfrastructuur, afstemmen met andere activiteiten en interesse, geschikte momenten, welke sporten zijn integreerbaar (niet alle sporten lenen zich om in een naschoolse opvang te organiseren, is o.a. grootte school en schoolinfrastructuur), ...

Sport Vlaanderen stimuleert reeds scholen om meer sport en beweging te integreren zowel vóór, tijdens, tussen en ná de lessen. En toch zijn er volgens mij veel te weinig scholen die hier gebruik van maken. Waarschijnlijk is dit omdat zij hiervan te weinig kennis hebben of omdat de tijd ontbreekt om dit op een goede manier uit te bouwen.

Mijn grootste motivatie om hiermee aan de slag te gaan, is omdat ik vind dat er nog te weinig aan beweging en sport wordt gedaan bij kinderen van 6 tot 12 jaar. Uit mijn stagemomenten en onderzoek blijkt dat deze doelgroep nog maar weinig voeling heeft met de diverse sporten, indien dit niet van thuisuit is meegegeven. Indien de ouders beide sportief zijn, is de kans groter dat ook de kinderen sneller een sport zullen beoefenen.

De probleemstelling

Het is bewezen dat sport en lichamelijke opvoeding een positief effect hebben op de ontwikkeling van kinderen. Sport leert kinderen samen te werken en samen te communiceren op een speelse manier. Kinderen krijgen hierdoor ook meer zelfvertrouwen.

De school is een plaats waar kinderen buitenshuis het grootste deel van hun tijd doorbrengen. Anderzijds dan bijvoorbeeld de sportvereniging is de school dé plek waar alle kinderen en jongeren worden bereikt.

De motivatie om dit verder in kaart te brengen is omdat ik vind dat kinderen en jongeren de laatste jaren veel meer thuiszitten (o.a. social media, gaming, ...), dan effectief te bewegen. Door de Covidpandemie is dit alleen maar erger geworden, omdat tijdens de lockdown er niet kon of mocht gesport worden. Enkel lopen en wandelen in de buitenlucht was nog toegelaten. Effectief deelnemen via een sportclub was dan ook niet mogelijk. Kinderen alsook jongeren hebben dan vooral hun toevlucht gezocht in andere hobby's, waardoor sociale media en gaming heel aantrekkelijk werden. Dit is niet alleen nefast voor hun lichamelijke ontwikkeling (bv overgewicht), maar ook kan dit helpen om het sociaal contact, plezier met klasgenoten, spanning en avontuur, ... te verbeteren.

Voor sommige jonge kinderen is de drempel naar een sportclub te hoog, of ze weten niet goed welke sport ze echt leuk vinden, waardoor ze het soms niet erg lang volhouden in een sportclub. Vandaar kan het nuttig zijn om ze te laten kennismaken met verschillende sporten via de naschoolse opvang.

Als we in kaart willen brengen hoe sport wordt geïntegreerd in de naschoolse opvang in het lager onderwijs, moeten we gaan kijken welke problemen er zich stellen om dit te kunnen doen.

Eén van de problemen die je veel hoort bij ouders is de tijdsbesteding. Zij hebben niet altijd de tijd om hun kinderen van en naar de verschillende sportclubs te brengen.

Kinderen van deze leeftijd kennen de verschillende sporten nog niet en zijn nog op zoek naar iets wat past voor hen.

We gaan verder ook na door wie dit best zou georganiseerd zou worden. Is dit de school zelf, of kan dit beter via een sportorganisatie of sportclub.

Met daaruit afgeleid de onderzoeksvragen:

- Hoe wordt sport geïntegreerd in de naschoolse opvang in het lager onderwijs?
- Op welke manier kan dit beter georganiseerd worden, zodat meer scholen dit zouden doen?

Hieruit werden volgende deelvragen opgesteld:

- Hoe doen ze dit in andere landen? En kunnen we hieruit leren?
- Welke organisaties zijn hier al mee bezig?
- Is sport al aanwezig in de naschoolse opvang?
- Wat zijn de noden en meningen van scholen, leerlingen en ouders over sport in de naschoolse opvang in het lager onderwijs?
- Hoe kunnen we sport en naschoolse opvang met elkaar verbinden?
- Hoe kunnen we een sportprogramma integreren in meerdere scholen na de schooltijd en dit op een aantrekkelijke manier?
- Wat zijn de struikelblokken en moeilijkheden die scholen ondervinden om dit echt uit te bouwen?

Methodologie

Mindmap

Om antwoorden te verkrijgen op bovenstaande vragen heb ik een paar stappen doorlopen. Het eerste wat ik gedaan heb is een mindmap opgesteld, die mijn eerste gedachten over het onderwerp toelichten. Dit was ook de start van mijn onderzoek.

Het type onderzoek is een beschrijvend onderzoek doordat eerst de huidige situatie van naschoolse sport in beeld wordt gebracht. Wanneer de huidige situatie is beschreven kan met behulp van de vragenlijst gekeken worden of er voldoende markt is voor naschoolse sportactiviteiten en waar deze eventueel aan moet voldoen voor deze leerlingen

Literatuuronderzoek

Ook heb ik tegelijkertijd literatuuronderzoek gedaan en mijn bevindingen genoteerd. Binnen dit literatuuronderzoek wordt vooral uitgezocht hoe dit in andere landen wordt georganiseerd. Wat de aanleiding is en hoe zij te werk zijn gegaan.

Ook wordt er gekeken hoe ver ze in Vlaanderen hiermee staan en welke organisaties tot op heden dit al organiseren al dan niet in samenwerking met lagere scholen.

Werkveldonderzoek

Vanuit de onderzoeksvragen en de mindmap heb ik een enquête opgesteld en verstuurd naar scholen, ouders, leerlingen en organisaties en daaruit enkele conclusies getrokken.

Nadien ben ik zelf op onderzoek uitgetrokken om eens zo een naschoolse opvang te gaan observeren. Hoe werkt dit? Hoe is dit georganiseerd? En vooral kan dit een voorbeeld zijn voor andere scholen?

Praktijk

Na het bijwonen van zo'n naschoolse opvang, heb ik geprobeerd om zelf een les in mekaar te steken, die zou kunnen gebruikt worden in de naschoolse opvang.

B. Literatuuronderzoek

Hoe doen ze dit in andere landen? En kunnen we hieruit leren?

Uit literatuuronderzoek willen we nagaan hoe de sport al dan niet geïntegreerd wordt in de naschoolse opvang in het buitenland en hoe we hieruit kunnen leren om dit in Vlaanderen te organiseren.

- *Nederland*

In Nederland is sport in naschoolse opvang al zeer goed uitgebouwd.

Het Nederlands Instituut voor Sport & Bewegen (NISB) heeft een brochure uitgegeven waarmee scholen aan de slag kunnen om meer sport en bewegen in de school te integreren.

Brochure: "Breed in beweging – Aan de slag met sport en bewegen in de brede school"²

De aanleiding

De meeste scholen in Nederland hebben een relatief conservatief onderwijssysteem. Sinds 2005 hebben zij bedacht om een continuooster in te voeren en is dit geleidelijk aan ingevoerd in verschillende scholen in de jaren nadien. Dit houdt in dat kinderen over het algemeen vanaf 14u – 14u30 vrij zijn van school. Sommige kinderen gaan nadien naar de naschoolse opvang, anderen komen op straat terecht. Om hier iets aan te doen, hebben zij bedacht op sport te integreren in de naschoolse opvang.

Voor alle kinderen tussen de 4 en 13 jaar is er een aanbod op het gebied van onderwijs, bewegen, sport, muziek, kunst of andere hobby. Dit wordt geregeld vanuit één centraal orgaan, een samensmelting van school en verenigingen, met name in het primair onderwijs. Deze nieuwe organisatie heeft zijn locatie op een multifunctioneel sportpark, waar kinderen kunnen proeven en snuffelen aan allerlei sporten, maar ook waar er ruimte is voor muziek, theater en kunst. Waar zij gecoacht worden om hun talenten te ontplooien en de activiteiten te verrichten die zij leuk vinden. Kinderen bepalen zelf welke sport zij graag willen doen en zijn niet afhankelijk van hun ouders die hen aanmelden bij de vereniging naar keuze van de ouder.

Jongeren kunnen sporten in hun directe leefomgeving, in een goed pedagogisch klimaat, waar er professionals de regels bepalen vanuit natuurlijk overwicht³.

Het beste aan alles vind ik dat dit model aansluit bij de samenleving waarbinnen tweeverdieners beiden fulltime werken en toch alle tijd voor hun kinderen hebben als zij vrij zijn van hun verplichtingen.

Ouders zijn de beslissende factor als het er om gaat of kinderen wel of geen lid worden of blijven van een sportvereniging. Ouders bepalen, met hun voorbeeldgedrag, of kinderen gaan en blijven sporten.⁴

"Ook in de topsport zie je de mogelijk gevolgen van goedwillende ouders terugkomen"⁵

² [Breed in beweging AAN DE SLAG MET SPORT EN BEWEGEN IN DE BREDE SCHOOL - PDF Gratis download \(docplayer.nl\)](#)

³ <https://www.sportknowhowxl.nl/>

⁴ [Het integreren van school en sport, utopie of wenselijk? - Sport Knowhow XL](#)

⁵ Citaat Afke van de Wouw; [Introductie nieuwe rubriek 'Topsport, mind you' - Sport Knowhow XL](#)

Hoe zijn zij te werk gegaan?

Uit Nederlands onderzoek⁶ is gebleken dat wanneer de school leerlingen aanmoedigt tot bewegen en sport, zij meer bereid zijn om deel te nemen en actief aan sport te doen. De leerlingen die hiermee bereikt wordt zijn leerlingen die sport een nutteloze tijdsbesteding vinden. Door de integratie van verschillende sporten in de scholen worden deze leerlingen ook gestimuleerd om hiermee kennis te maken en hun interesse te wekken.

Sinds 1 augustus 2007 zijn de basisscholen in Nederland verplicht om buitenschoolse opvang (BSO) voor hun leerlingen aan te bieden. Dit geldt voor leerlingen van 4 tot 13 jaar.

Hoe ze dit invullen is, mogen ze zelf bepalen. Of ze dit in of nabij het schoolgebouw doen, in samenwerking met een sportvereniging of een samenwerking aangaan met bijvoorbeeld een kinderopvangorganisatie als BSO Sport, is door de school zelf uit te werken.

Ook de organisatie van zo'n BSO kan door een andere organisatie (die de school heeft aangeduid) uitgevoerd worden.

Een school voor speciaal onderwijs (vb buitengewoon onderwijs) is niet verplicht om een BSO te regelen.

De kosten voor zo'n buitenschoolse opvang betalen de ouders zelf. Er zijn ook tussenkomsten via de overheid geregeld die een gedeeltelijke terugbetaling regelen en dit via en belastingdienst.

Is dit in samenwerking met een sportclub, dan zullen de ouders voor de lessen een bedrag dienen te betalen ifv de gevolgde lessen.

Hoe zijn de scholen tewerk gegaan om dit te doen?

De meeste scholen hebben een bevraging/enquête gedaan naar de ouders om te bepalen welke de wensen zijn van de ouders. Hiervan wordt dan een inventaris opgemaakt en doet de school een voorstel voor mogelijke opvang (ivm tijden, locatie, invulling, ...)

Dit voorstel moet in Nederland door een medezeggenschapsraad geadviseerd worden. Deze medezeggenschapsraad in het lager onderwijs bestaat uit ouders en personeelsleden.

Ook dient het voorstel door de ouderraad bekeken te worden (is verplicht). Indien het voorstel door alle raden wordt goedgekeurd, gelden deze afspraken voor minimaal 1 schooljaar.⁷

Een voorbeeld uit Leusden (NL)⁸

Alle scholen uit Leusden werken samen met de organisatie 'Sportieve Naschoolse Opvang (SNO)'. Vanuit alle scholen in Leusden haalt de SNO de kinderen zelf op met eigen busjes van max. 8 personen voor kleinere scholen. Voor grotere scholen is dit een grotere touringbus. Dit wordt begeleid door een pedagogische medewerker. Voor de scholen die kortbij de opvang gelegen zijn, gaan de kinderen te voet of met de fiets. Aan het ophalen van school zijn geen extra kosten verbonden. Voorafgaand aan de training wordt er moment voorzien om eerst iets te eten.

⁶ <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=1702&m=1422882922&action=file.download>

⁷ [Buitenschoolse opvang - Ouders & Onderwijs \(oudersenonderwijs.nl\)](#)

⁸ [Praktische zaken - SNOleusden](#)

Een voorbeeld uit de basisschool Klim-Op te Hoogerheide (NL)⁹

Deze school werkt samen met de buitenschoolse opvang 'BSO De Spetter', onderdeel van Stichting Kinderopvang Zuid Westhoek. Deze stichting is actief in verschillende dorpen in deze regio. Zij maken gebruik van de nabijgelegen sportaccommodaties, waaronder een sporthal, een voetbalveld, een tennisveld, ... Indien de school te ver ligt van de sportinfrastructuur, wordt er een busje ingezet.

Er wordt aan de kinderen die naar de naschoolse opvang gaan een 3-tal sporten aangeboden voor een bepaalde periode (6-tal weken), zoals bijvoorbeeld handbal, volleybal, hockey, Na die periode volgt er een nieuw aanbod van sporten.

BSO Spetter biedt drie van de vijf werkdagen sport aan. Om dit alles in goede banen te leiden doen zij beroep op een combinatiefunctionaris. De meerwaarde van de combinatiefunctionaris is dat deze personen opgeleid zijn om goede bruggen te bouwen naar onderwijs, sport en cultuur. Deze professionals verrichten werk in het onderwijs en deels in de sport of in cultuur. Deze zal wel door de BSO of door de basisschool bekostigd moeten worden.

Een voorbeeld uit Purmerend (NL)¹⁰

In Purmerend werken sommige verenigingen samen met de basisscholen om een kennismakingsprogramma uit te bouwen, die begint op school en eindigt bij de sportvereniging. De gemeente heeft een bewegingsconsulent in dienst. Zij zoekt begeleiders bij sportverenigingen die sport in de school te krijgen. In een contract worden duidelijke afspraken gemaakt wat ze van elkaar kunnen verwachten. Daarin wordt bijvoorbeeld ook opgenomen dat de verenigingen die hieraan meewerken betaald worden door de gemeente voor de begeleiding en dat de school kan rekenen op een trainer.

Om de naschoolse sportactiviteiten en opvang goed te laten verlopen is het belangrijk dat de samenwerking tussen de organisaties en de school goed verlopen. Hiervoor werd een overeenkomst uitgedacht, m.n. de 'Alliantie School en Sport'. Dit is een goed initiatief van de overheid dat levenslang sporten en bewegen van jongeren wil bereiken. De basis hiertoe wordt versterkt door het stimuleren van samenwerkingsverbanden tussen onderwijs en de georganiseerde sport.

Conclusie:

Sinds de uitbouw van sportactiviteiten in de naschoolse opvang, is er duidelijk te merken dat meer leerlingen actief aan sport doen. Vooral leerlingen die minder aanleg en interesse hebben, worden hiermee bereikt. De school kan een belangrijke rol vervullen in de kennismaking met verschillende sporten voor leerlingen die daar vanuit hun thuissituatie minder mee in aanraking komen. Leerlingen die reeds actief zijn binnen een sportclub vinden het leuk om ook andere sporten te leren kennen.

⁹ <https://api.surfsharekit.nl/api/v1/files/repoltemFiles/2021a112-1f16-4d73-a139-cbe8da4c9263>

¹⁰ <https://api.surfsharekit.nl/api/v1/files/repoltemFiles/2021a112-1f16-4d73-a139-cbe8da4c9263>

"Het belang van sport en beweging voor de jeugd staat buiten kijf. Sport is niet alleen leuk om te doen, maar levert net als het onderwijs ook een belangrijke bijdrage aan de motorische, sociale én cognitieve ontwikkeling van kinderen en jongeren. Sport is een van de terreinen waarop kinderen hun talenten kunnen ontwikkelen en kunnen 'excelleren'. Door voldoende sport en beweging groeien kinderen gezonder op en wordt overgewicht, dat ook bij de jeugd steeds verder toeneemt, voorkomen en bestreden. Ook in de strijd tegen schooluitval kan sport een belangrijk wapen zijn." (Ministerie van VWS 2008 Nederland)

"Het combineren van onderwijs en sportvereniging kan leiden tot een gezondere maatschappij, met minder stress, een gezondere leefstijl en een hechtere familieband"¹¹

De meeste gemeenten in Nederland zijn al volop bezig met deze integratie en dit blijkt zeer goed te lopen. De meeste scholen bieden de sportactiviteiten aan direct na schooltijd en dit voornamelijk op dinsdag- en donderdagnamiddag. Ze werken met vakleerkrachten bewegingsonderwijs, dat heel wat voordelen biedt omdat hij of zij al vertrouwd is met de kinderen.

Er wordt hier voornamelijk gebruik gemaakt van de sportinfrastructuur van de gemeente of van de school zelf. Indien er wordt samengewerkt met verenigingen wordt er gebruikt gemaakt van hun accommodatie en materiaal.

Om een goed sport- en bewegingsaanbod aan te bieden in de scholen zijn er natuurlijk financiën nodig. In Nederland komt deze financiële ondersteuning vooral vanuit de gemeente. Ook met weinig middelen kan er aan sport gedaan worden.

- *Engeland*

In Engeland is de integratie van sport binnen de school beter uitgebouwd en ziet men dat dit een positief effect heeft op de sociale en cognitieve ontwikkeling, maar ook op de identiteitsvorming van kinderen in 't algemeen. Ook het schoolverzuim is hierdoor verminderd. Hier wordt het sporten georganiseerd door de scholen zelf en niet door aparte sportverenigingen¹².

- *Verenigde Staten*

Uit Amerikaans onderzoek¹³ blijkt dat de fysieke (school)omgeving een belangrijke invloed heeft op het sporten, spelen en bewegen van kinderen op school. Hoe meer sportfaciliteiten en speelterreinen rondom scholen, hoe meer kinderen bewegen. Het is de vraag of de in de Verenigde Staten gevonden samenhang tussen de (school)omgevingsfactoren en de lichamelijke (in)activiteit van kinderen ook in de Belgische context geldt. België heeft immers een andere infrastructuur dan de Verenigde Staten¹⁴.

¹¹ Citaat Kevin Tuin – 9 juni 2015 - [Het integreren van school en sport, utopie of wenselijk? - Sport Knowhow XL](#)

¹² <https://www.yobbers.nl/>

¹³ (Pate 1997; Gordon-Larsen et al. 2000; Sallis et al. 2001)

¹⁴ <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/>

- *Zuid-Afrika*

In Zuid-Afrika zijn ze in 2021 in de regio Kaapstad een project gestart om kinderen meer te doen sporten en bewegen via het onderwijs en in de buitenschoolse en naschoolse opvang. Het doel is om de kinderen de regels van diverse sporten aan te leren en om als team samen te werken.

Door sporten te integreren in scholen en in de naschoolse opvang worden de kinderen gemotiveerd om als team aan iets te werken. Doordat veel van deze kinderen in sloppenwijken wonen hebben zij niet de mogelijkheid om begeleid aan sport of beweging te doen. De populairste sporten daar zijn vooral voetbal, rugby en hockey. In de naschoolse opvang is het ook de bedoeling om met andere sporten kennis te maken¹⁵. Ook worden er surf- en zwemles gegeven aan kinderen uit townships. Dit wordt voornamelijk gedaan in een naschoolse opvang waarvan de scholen vlakbij het strand liggen. Is het weer te slecht of zijn de golven te hoog? Dan worden er andere activiteiten georganiseerd, bijvoorbeeld skaten, voetballen, bergwandelingen, ...

Dit wordt in Zuid-Afrika voornamelijk gedaan via vrijwilligers die ook uit het buitenland gezocht worden.

Hoe ver ze met dit project staan is tot op heden niet duidelijk.

- *België*

Beleid en wettelijk kader?

Belgische norm rond gezond bewegen bij lagere schoolkinderen?¹⁶

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) schrijft elke dag 60 minuten matige tot intensieve beweging voor. In Nederland voldoet minstens de helft van de schoolgaande kinderen daar niet aan. En in België loopt dat zelfs op tot 85 procent of meer. Het aantal kinderen met obesitas of overgewicht nam gestaag toe. In Nederland kampt ruim 13 procent van de scholieren met overgewicht, in België zo'n 16 procent.¹⁷

Beleid¹⁸

Er is een **schoolsportbeleid** uitgewerkt door de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering streeft naar een sportaanbod op maat van elke Vlaming. Voor de schoolgaande jeugd gaat dit over het inrichten van schoolsportevenementen en wordt het naschools sporten gestimuleerd. Het doel is om elke leerling in Vlaanderen voldoende en kwaliteitsvolle kansen te bieden om aan sport te doen en te blijven doen. De Vlaamse Regering wordt hierbij ondersteund door een organisatie MOEV en gecoördineerd door het Bureau Vlaamse Schoolsport.

¹⁵ <https://www.yobbers.nl/> (Vrijwilligers gezocht voor surflessen in Zuid-Afrika | Yobbers)

¹⁶ [Bewegen voor een negen op tien | EOS Wetenschap?](#)

¹⁷ [Interactieve-PDF-leerlijn-bewegen-en-minder-zitten-finaal.pdf \(gezondleven.be\)?](#)

¹⁸ [Documenten en regelgeving | Sport Vlaanderen](#)

Wettelijk kader voor schoolsport in Vlaanderen

- Decreet houdende de organisatie van schoolsport – 13/02/2009 (gewijzigd 17/08/2018)¹⁹
- Vlaams Regeerakkoord 2019 - 2024 (onderdeel sport)²⁰
- Beleidsnota Sport 2019 - 2024²¹

Welke organisaties zijn al mee bezig om sport te integreren in de naschoolse opvang?

➤ Sportsnack (Sport Vlaanderen)²²

SportSNACK staat voor 'Sportief Naschools Actieve Kids'.

Sportieve naschoolse opvang = organiseren na school een uurtje sport voor leerlingen in het lager onderwijs onder begeleiding van professionele lesgevers.

Sportsnack wordt georganiseerd vanuit de basisscholen, maar de plaatselijke sportclubs worden zo veel mogelijk bij de organisatie betrokken: ze geven regelmatig initiaties. Dat zorgt ervoor dat kinderen die de smaak te pakken hebben gemakkelijker de stap kunnen zetten naar de sportclub zelf.

Het gaat om een pakket van 5 tot 10 lessen per trimester, waar verschillende sporten gegeven worden. Leerlingen moeten zich inschrijven per lessenreeks en niet per les. De lessen worden wekelijks gegeven, niet dagelijks en sluit steeds aan op het laatste lesuur. Dit wordt steeds in samenwerking met de school gedaan. De school zelf staat in voor de communicatie naar de ouders, de inschrijvingen, het innen van het deelnamegeld, ...).

Sportclubs komen initiaties geven waardoor heel wat kinderen na sportsnack bij een sportclub aansluiten.

Alle kinderen kunnen er aan deelnemen, het is laagdrempelig en toegankelijk voor wie niet naar een sportclub kan gaan.

De activiteiten vinden plaats op de school zelf of op een sportlocatie in de omgeving van de school.

Deze lessen worden gegeven onder begeleiding van ervaren lesgevers.

Sportsnack heeft lesfiches ter beschikking gebaseerd op 4 verschillende thema's: bal- en dingvaardigheden; vlot en behendig bewegen; ritmisch en expressief bewegen; sport- en spelvormen.

De school krijgt coaching en ondersteuning van een medewerker van Brede school met Sportaanbod (= de Follo – zie verder). Alle praktische en financiële afspraken (bijv. betaling lesgever, ...) verlopen tussen de Follo en de school.

➤ Follo's (Sport Vlaanderen)²³

Flexibele Opdracht Leerkracht Lichamelijke Opvoeding = leerkrachten organiseren naschoolse sportactiviteiten en zorgen zo voor een verbinding tussen gemeentelijke sportdiensten, scholen en sportclubs in dezelfde regio. De leerkrachten worden ondersteund door MOEV. Er zijn 36 follo-leerkrachten in Vlaanderen, verspreid over de verschillende provincies.

¹⁹ [wet: Decreet houdende de organisatie van schoolsport \(vlaanderen.be\)](#)

²⁰ [Vlaamse regering 2019-2024, regeerakkoord \(vlaanderen.be\)](#)

²¹ [Beleidsnota 2019-2024. Sport | Vlaanderen.be](#)

²² [Sportsnack | Sport Vlaanderen](#)

²³ [Wie zijn de Follo-leerkrachten? | Sport Vlaanderen](#)

- Brede school met sportaanbod (Sport Vlaanderen)²⁴
Hier stimuleren ze de kinderen om blijvend aan sport te doen tijdens en na de schooluren. Een brede school met sportaanbod is een school die actief samenwerkt met sportclubs om zo de kinderen te laten kennismaken met een groot sportaanbod.
- MOEV²⁵
Deze organisatie ondersteunt scholen om een kwaliteitsvol, gestructureerd bewegings- en gezondheidsbeleid. Ze integreren beweging en sport in de school. Beweging en sport kan voor, na en tussen de lessen. Zij onderzoeken samen met de school wat er zoal georganiseerd kan worden, eventueel met externe partners. Ook bieden zij vormingen aan voor lesgevers binnen het schoolteam.
- Sportaround vzw²⁶
Deze organisatie streeft naar sportmogelijkheden voor iedereen, ze willen dat kinderen zich op een positieve wijze ontplooien door middel van sport. Ze organiseren naschoolse sportlessen van een uur aansluitend op de schooluren in en rond Gent. De lessen worden verzorgd door een ervaren sportlesgever in de school.
De organisatie heeft ook een wijkwerking, zo geven ze de kinderen elke week een kans om zich te ontspannen. Ook maken ze een drempel naar een sportclub zo laag mogelijk.
- Sport en opleiding vzw²⁷
Deze organisatie werkt samen met 25 scholen in de Druivenstreek (o.a. Overijse, Hoeilaart, Huldenberg, Tervuren, ...). In deze organisatie wordt er niet alleen sport aangeboden, ook talen en wetenschap. Door kennis te maken met verschillende sporten, talen, wetenschappelijke en andere activiteiten kunnen kinderen hun talenten ontdekken en verder ontwikkelen. Sport, ontspanning en leren gaan hand in hand.
Deze organisatie werkt vooral samen met een honderdtal vrijwilligers om deze activiteiten in goede banen te leiden.
Door onze activiteiten meteen na school te organiseren, en deze ook te laten doorgaan op de school probeert deze organisatie de drempel om deel te nemen te verlagen. Op die manier moeten ouders zich niet vrijmaken om transport te regelen en kunnen de kinderen deelnemen aan de activiteiten met hun klasgenoten in een bekende omgeving. Zij bieden een waaier aan activiteiten aan voor zowel kleuters als kinderen uit het lager onderwijs zodat iedereen een activiteit vindt waar hij of zij zich goed bij voelt.
- Sporty vzw²⁸
Kinderen laten proeven van verschillende sporten en ze warm maken om aan sport te doen is onze hoofddoelstelling hier. In samenwerking met de stad Leuven verzorgt Sporty vzw in kader van "Sport Op School" en het project "Kinderkuren" naschoolse (sport)activiteiten.
- Sport na School SNS²⁹
De SNS-pas is een sportpas voor leerlingen van het secundair onderwijs. Met deze pas kan je gedurende een bepaalde periode na de schooluren deelnemen aan verschillende sportactiviteiten. Je kijkt op het uurrooster wat er die dag te doen is en gaat er op af.

²⁴ [Brede school | Sport Vlaanderen](#)

²⁵ www.moev.be

²⁶ www.sportaround.be

²⁷ www.sportenopleiding.be

²⁸ [Sporty op school | Sporty \(sportyvzw.be\)](#)

²⁹ [Home | Sport Na School](#)

Voor sommige activiteiten die eenmalig of beperkt zijn in aantal is het soms noodzakelijk dat leerlingen vooraf inschrijven. Alle activiteiten gaan door in sportaccommodaties of scholen in de buurt.

Deze organisatie is niet voor de lagere schoolkinderen en doet dit voornamelijk onafhankelijk van de school. De leerlingen moeten zelf de richting vinden naar deze sportactiviteiten.

Enkele voorbeelden uit Vlaanderen

Gemeente Boutersem³⁰

De gemeente Boutersem organiseert, in samenwerking met Sporty vzw, naschools sporten voor kinderen van 6 tot en met 12 jaar

Het initiatief wordt bekend gemaakt door het verspreiden van een flyer die in de scholen van de gemeente in het begin van het schooljaar wordt meegegeven aan alle kinderen tussen 6 en 12 jaar.

De doelstelling is tweeledig, enerzijds bieden zij een speelse, creatieve en uitdagende vrijetijdsbesteding aan de kleinsten aan, en anderzijds aan de grotere leerlingen, traditionele sporten en minder gekende sporten.

Het uitwerken en begeleiden van activiteiten wordt afgestemd op de doelgroep.

De kinderen worden opgevangen door gemotiveerde leerkrachten LO.

De sportdienst van de gemeente heeft ook een huishoudelijk reglement³¹ opgesteld waarin beschreven staat van verzekering, betalingsmodaliteiten, concept, praktische afspraken, financiën, enz...

Gemeente Turnhout³²

Sinds 13 februari 2020 kunnen nu ook leerlingen van het lager onderwijs van 6 scholen in Turnhout genieten van een Sportsnack (Sportief Naschools voor Actieve Kids).

Tien weken lang gaan de kinderen na schooltijd in de sportzaal van de eigen school aan de slag onder begeleiding van studenten Lichamelijke Opvoeding en Bewegingsrecreatie van de Thomas More-hogeschool. Zij zorgen voor een uurtje bewegen met een hoog fungehalte.

De Sportsnacks worden aangeboden in sportzaal van de eigen school.

De ouders van de kinderen betalen een kleine bijdrage, dezelfde prijs als die van de naschoolse opvang.

Foto naschools sporten – Thomas More hogeschool

³⁰ [Naschools sporten - Gemeente Boutersem](#)

³¹ [TEST \(boutersem.be\)](#)

³² [Meester MOEV serveert een sportsnack \(thomasmore.be\)](#)

C. Bevraging werkveld

Voor het verwerken van gegevens in dit onderzoek werd gebruik gemaakt van enerzijds literatuuronderzoek en anderzijds door een bevraging bij de 2499 lagere scholen in Vlaanderen.

Bevraging bij ouders, kinderen, medewerkers scholen en organisaties lagere school

Enquêtes

De scholen werden aangeschreven met de vraag om deze enquête in te vullen en door te geven aan ouders en leerlingen. Hiervan hebben 257 ouders, 140 medewerkers/leerkrachten/directeurs van de scholen en 19 leerlingen de enquête ingevuld.

De enquête is uitgevoerd in december 2021/januari 2022 en nog steeds in coronaperiode. Daardoor kunnen de cijfers een vertekend beeld weergeven. Veel ouders werken van thuis uit en laten hun kinderen daardoor minder naar de naschoolse opvang gaan. Ook zien we dat het georganiseerd sportaanbod (zoals georganiseerd door Stad Kortrijk), momenteel niet doorgaat vanwege de Covidpandemie.

Maar toch kunnen we uit deze bevraging al heel wat gegevens halen. De enquête werd verzonden naar ouders, kinderen, leerkrachten/medewerkers uit het lager onderwijs en organisaties die instaan voor het aanbieden van sportactiviteiten (al dan niet in de naschoolse opvang).

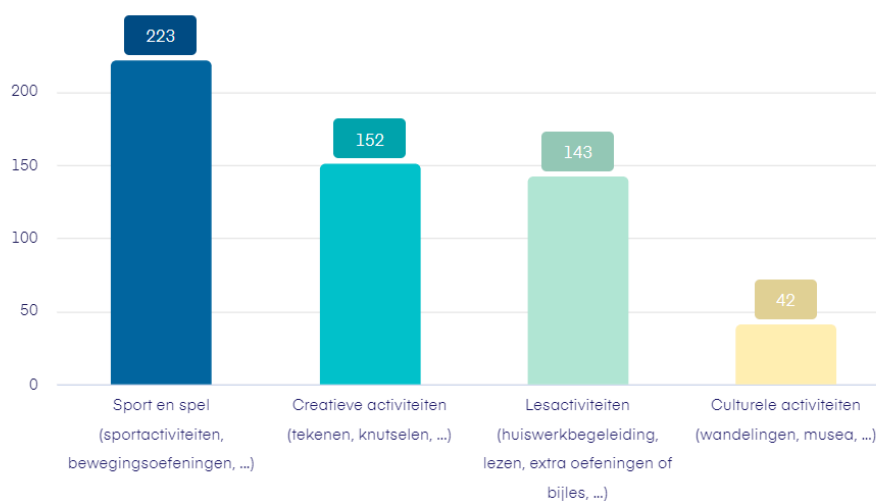
1. Bevraging bij ouders:

- 1.1. Uit de eerste resultaten blijkt dat de meeste activiteiten in de naschoolse opvang huiswerkbegeleiding en vrij spelen zijn. Afhankelijk van het weer is dit binnen of buiten.

Er wordt weinig sport en bewegingsoefeningen gegeven in school. In scholen die gelegen zijn in grotere steden, wordt er wel al eens sport gedaan, maar is zeker niet dagelijks en meestal georganiseerd door een externe organisatie of de sportdienst van stad of gemeente. Voetbal, yoga en omnisport zijn de meest voorkomende sporten die gegeven worden.

- 1.2. De meeste ouders hebben een voorkeur om sport en spel te integreren in de naschoolse opvang. Op de vraag welke sporten zij dan graag aan bod willen laten komen, zijn de meeste het eens dat verschillende sporten aangeboden moeten worden, zodat de kinderen van jongsaf kunnen kennismaken met nieuwe sporten.

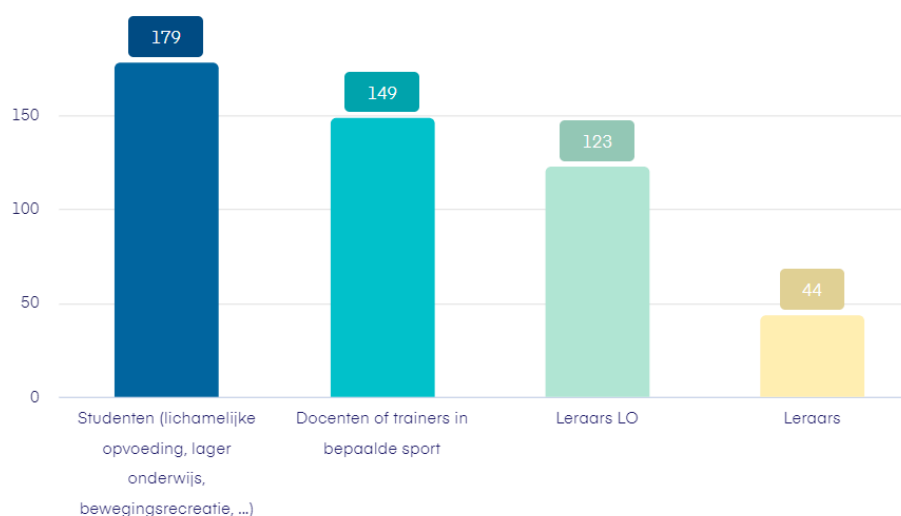
7. Naar welke activiteiten voor naschoolse opvang gaat uw voorkeur uit?

1.3. Ook zien de ouders graag dat de school zou samenwerken met sportclubs of organisaties, de sportactiviteiten zouden ze dan het liefst begeleid zien door studenten of ervaren docenten in een bepaalde sporttak. De activiteiten zien ze het liefst gebeuren in de school zelf, wanneer het buiten de school zou doorgaan willen ze het liefst op wandelafstand van de school.

De antwoorden komen uit een openvraagstelling en hoewel we deze uitslag hadden kunnen verwachten, geeft dit toch een indicatie van hoe zij dit zien.

10. Door wie wordt dit dan begeleid?

1.4. Ouders vinden het goed dat hun kinderen in de naschoolse opvang aan sport doen. Uit de enquête blijkt dat ook dat kinderen die buiten school al veel hobby's beoefenen, ouders dit geen noodzaak vinden om dit ook nog aan te bieden. Dit is maar 7% van de bevroegde ouders die deze mening delen. De andere 93% geeft toe dat sport binnen de naschoolse opvang een meerwaarde zou kunnen zijn.

1.5. Nog enkele bedenkingen meegegeven door de ouders:

- Het mag geen verplichting worden, de kinderen moeten zelf kunnen kiezen of ze al dan niet wensen te sporten in de naschoolse opvang.
- Het moet volgens de ouders makkelijk in- en uitstapbaar zijn.
- De sporten/spelen moeten toegankelijk zijn voor iedereen.
- Direct na school is de beste oplossing, maar dit moet minstens 45min of een uurtje zijn. Indien ze minder lang in de opvang verblijven is dit minder noodzakelijk.
- Alle sporten dienen aan bod te komen, zodat de kinderen de verschillende sporten leren kennen. De meeste ouders vinden dit een meerwaarde.
- Sommige ouders vinden yoga ook een goede training, zodat de kinderen na de schooldag eventjes tot rust kunnen komen.
- Een wekelijks aanbod zou goed zijn, moet daarom niet alle dagen georganiseerd worden.
- Er moet dan wel voor gezorgd worden dat er sportkledij kan opgeborgen worden in de school voor de kinderen, zodat ze dit steeds kunnen aantrekken als ze na school aan sport willen doen.

Conclusie

Als je gaat kijken naar de verschillende scholen is de tendens wel overal hetzelfde. We zien wel dat scholen in grotere steden al een aanbod aan sport hebben binnen de naschoolse opvang, maar tijdens de coronaperiode is dit niet altijd meer doorgegaan en werd dit niet verder uitgebouwd. Er zal steeds een vrije keuze moeten blijven of de kinderen al dan niet mee sporten. Dus er zal steeds een combinatie moeten aangeboden worden met een ander thema, zoals iets creatiefs (knutselen, tekenen, gezelschapspelen, ...) of huiswerkbegeleiding.

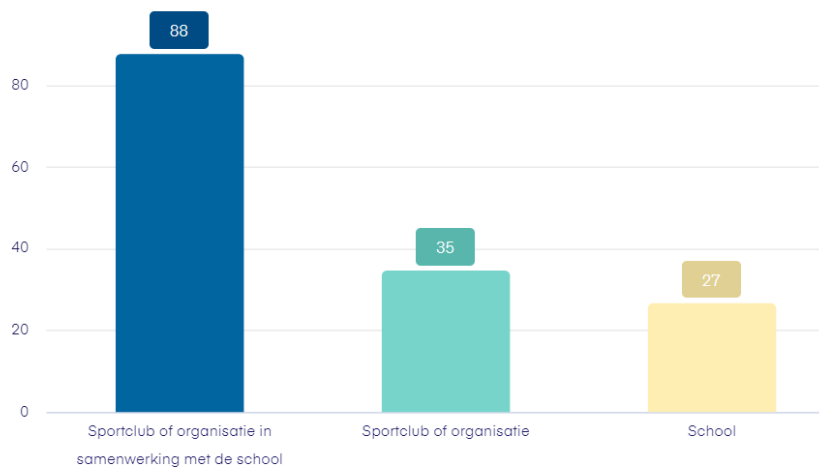
Er zou ook met een systeem moeten gewerkt worden zodat ze op elk moment al dan niet kunnen aansluiten. Bijvoorbeeld de ene week op maandag en donderdag, de volgende week op dinsdag en vrijdag; of enkel op woensdagen...

De meeste ouders vinden sport in de naschoolse opvang wel een meerwaarde omdat ze dan samen kunnen sporten met hun vriendjes uit de klas.

2. Bevraging bij leerkrachten/medewerkers:

2.1. Ook medewerkers op school geven hun voorkeur aan sport en spel en willen ook graag veel verschillende sporten aan bod zien komen. Sportactiviteiten worden het best georganiseerd in samenwerking met een organisatie of sportclub en/of studenten die de activiteiten kunnen geven.

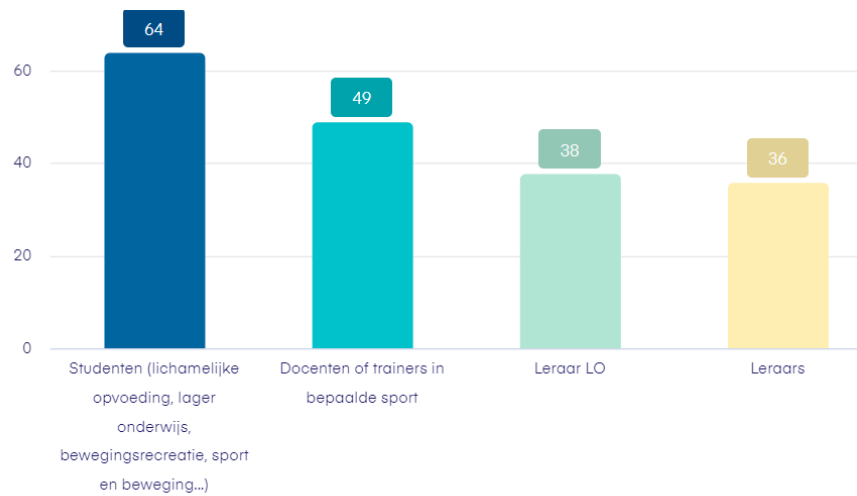
10. Door wie wordt dit best georganiseerd?

2.2. Scholen zien het zitten om sport te integreren in hun naschoolse opvang als dit nog niet zo is, maar zouden wel willen samenwerken met een externe partner als een organisatie of sportclub. Sommige scholen geven aan dat het niet haalbaar is met de middelen die ze nu hebben.

Deze antwoorden konden we verwachten door deze open vraagstelling. We zien hier wel een zelfde uitkomst als bij de bevraging bij de scholen. Ook zij zien studenten en of docenten sport in deze rol. Bij de bevraging bij de scholen is dit een logische uitkomst, leerkrachten zien dit extra werk liever niet toegevoegd aan hun takenpakket.

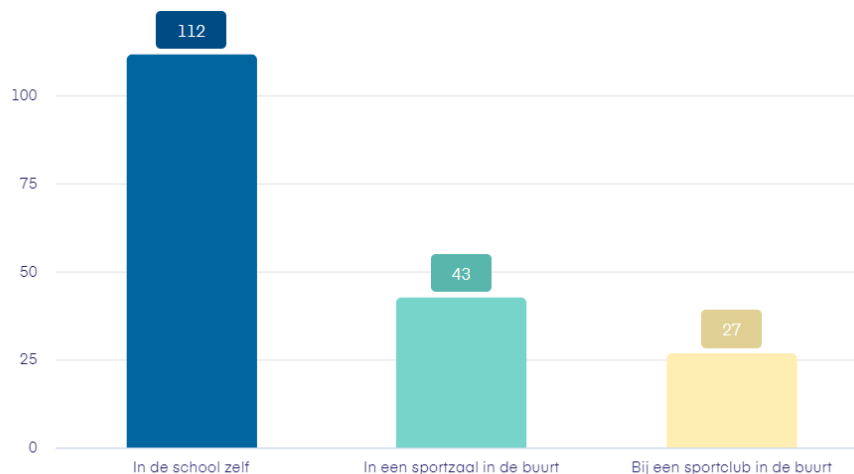
9. Wie zijn de begeleiders?

2.3. Er zou een initiatie van verschillende sporten kunnen aangeboden worden, maar dan gegeven door docenten of trainers van deze specifieke sporten of door studenten LO. De school zelf heeft te weinig personeel en middelen om dit zelf te organiseren.

2.4. Indien de scholen naschoolse sport zouden aanbieden, dan liefst binnen de schoolomgeving zelf, buiten op de speelplaats of in de turnzaal. Indien dit niet mogelijk is, zouden ze een samenwerking met andere scholen wel zien zitten. Liefst in de nabije omgeving, zodat de leerlingen hier te voet naar toe kunnen gaan.

11. Waar ziet u dit het liefst gebeuren?

2.5. De meeste scholen zien het wel zitten om in de naschoolse opvang sport en spel te integreren, maar er zijn nog vele praktische problemen om dit te organiseren, zoals personeelstekort, financiële of organisatorische problemen, praktische haalbaarheid, ... Er zijn wel al een paar scholen die dit momenteel al aanbieden.

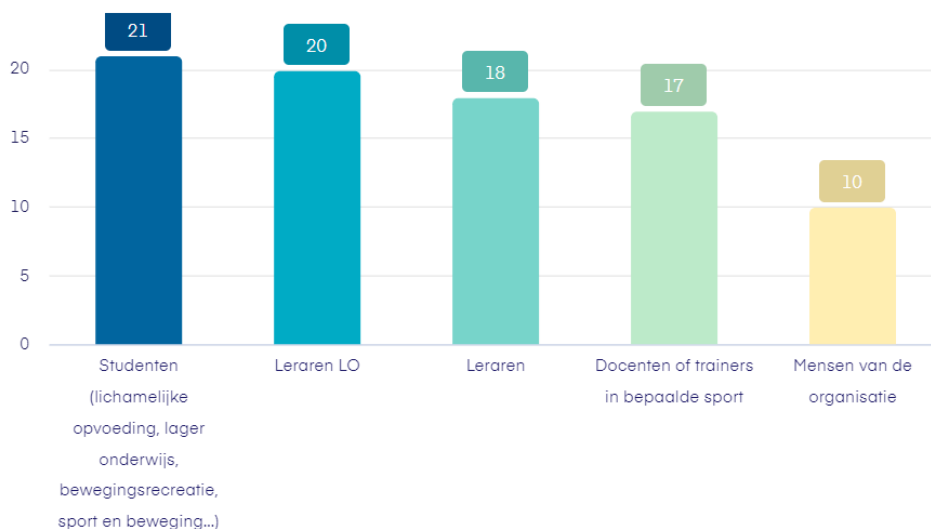
Conclusie

Wegens de covidpandemie is het momenteel niet het juiste moment om dit te organiseren voor vele scholen, omdat de leerkrachten nu al onder druk staan door vele invalmomenten.

3. Bevraging bij organisaties:

- 3.1. Volgende sportorganisaties hebben enquête ingediend: MOEV; vzw Sportaround; Follo bij Sport Vlaanderen; Sport Vlaanderen; BSGO Wonderwijs; Sport na School (SNS); Brede School met Sportaanbod; Sportsnack.
- 3.2. Multimove-activiteiten en verschillende spelen die gemakkelijk door iedereen kan beoefend worden, wordt het meest gegeven binnen de naschoolse opvang. Soms is wat er wordt aangeboden afhankelijk van de accommodatie en de praktische haalbaarheid (toestellen, middelen, bewegingsruimte...) en van de beschikbaarheid van een (sport)lesgever.
- 3.3. Ook de organisaties zien de samenwerking van een sportclub samen met de scholen de beste optie om dit te organiseren. De sportclubs hebben de kennis van de sport, de scholen hebben de ruimte en de kinderen. De praktische organisatie is best door de scholen te doen, zoals de inschrijving en het beheer ervan. Door deze samenwerking zullen meer leerlingen de weg naar een sportclub vinden.
- 3.4. Ook de organisaties vinden het inzetten van studenten een positief punt. Ook leraars lichamelijke opvoeding en docenten/trainers inzetten kan ook. Trainers of coaches van een sportclub zijn vaak te duur voor een school.

11. Door wie wordt sport het best gegeven in de naschoolse opvang?

- 3.5. Inzetten op vormingen over niet georganiseerde naschoolse sport via MOEV bijvoorbeeld zou een pluspunt zijn.
- 3.6. Een suggestie zou zijn om deze uren in het lespakket van de leraren LO te steken.
- 3.7. Er wordt aangegeven dat vele scholen deze sportieve naschoolse opvang wel willen opstarten, maar dat het vinden van de juiste mensen op het juiste tijdstip de grote moeilijkheid is.
- 3.8. Er moet een voldoende groot draagvlak zijn binnen het schoolteam om dit te kunnen realiseren.
- 3.9. Het geven van naschoolse sport zou een structureel onderdeel moeten worden van een (les)opdracht. Een lesgever van een sportclub is meestal nog niet beschikbaar rond 16u.

Conclusie

Er zijn nog een aantal andere sportorganisaties aangeschreven, maar hebben hiervan geen reactie ontvangen.

4. Bevraging bij leerlingen (lagere scholen – leeftijden tussen 6 en 12 jaar):

- 4.1. Onder de leerlingen die de enquête hebben ingevuld, wordt wel aangegeven dat ze sport in naschoolse opvang wel leuk zouden vinden. Enkel degenen die al veel sport doen buiten de schooluren, hebben hier geen nood aan.
- 4.2. De meeste leerlingen willen graag een variatie aan sporten.

Conclusie

Er zijn maar een klein aantal leerlingen die de enquête hebben ingevuld, maar toch kunnen hieruit dezelfde resultaten afleiden dan deze die we bij de ouders gezien hebben.

In gemeenten waar er al gedaan worden aan sport in de naschoolse opvang geven kinderen aan dat ze dit leuk vinden omdat ze kunnen kennismaken met verschillende sporten. Anders dan in een sportclub waar je maar aan één sport kunnen doen. Ze vinden dit ook leuk dat ze dit samen kunnen doen met hun vrienden uit te klas.

De kinderen die nog niet kunnen deelnemen aan dit naschools sporten (wordt niet aangeboden), geven aan dat ze dit wel willen doen.

Algemene conclusie uit de enquête

Huidige situatie op de scholen

De ondervraagde medewerkers, leerkrachten, directies van de scholen zien het belang van sport en bewegen in, maar vertalen dit (nog) niet altijd in een gerichte aanpak, bijvoorbeeld om dit te integreren in de naschoolse opvang. Over het algemeen beschikken de basisscholen in kleinere gemeenten over minder goede voorzieningen dan scholen in grotere steden. Het gaat dan over te weinig personeel en middelen, de capaciteit van de accommodaties en de hoeveelheid aan materiaal. Waar basisscholen wel meer aandacht aan besteden is de inrichting van de speelplaats als bewegingsplaats voor kinderen.

Wat zijn de noden en meningen van scholen, leerlingen en ouders over sport in de naschoolse opvang?

Uit de enquête is gebleken dat kleinere scholen niet de tijd of middelen hebben om dit te integreren. Dit vergt toch wat expertise om dit uit te bouwen binnen de schoolomgeving.

In grotere scholen hebben ze meestal wel de infrastructuur, maar daar ontbreekt het meestal aan vakleerkrachten en tijd.

Ouders zien de nood er van wel in en zullen hun kinderen wel laten deelnemen indien het aanbod er is. Ook leerlingen staan er vrij open voor.

Wat ontbreekt voor de meeste scholen is een kader of richtlijn om hiermee aan de slag te gaan, zodat de integratie beter kan uitgebouwd te worden.

De meeste scholen doen nog te weinig beroep op de organisaties die er momenteel al zijn in Vlaanderen.

Sommige scholen geven aan dat er onvoldoende accommodatie in hun school beschikbaar is. Meestal hebben zij enkel een turnzaal ter beschikking, die niet altijd voldoende is om allerlei verschillende sporten te beoefenen. Als het gaat over dansen, turnen, yoga, judo, ... lukt dit nog net. Balsporten daarentegen is al veel moeilijker om te doen in een kleine turnzaal.

De meeste scholen die een naschoolse opvang zou willen uitbouwen, geven ook aan dat zij dit ofwel in de school of het liefst zo dicht mogelijk bij de school zien gebeuren.

Is sport al aanwezig in de naschoolse opvang?

In sommige, grotere scholen is er al een sportaanbod aanwezig in het naschoolse opvang. In de meeste gevallen is dit in samenwerking met één van bovenstaande sportorganisaties.

Indien er al een sportaanbod aanwezig is, gaat het vooral over de gekende sporten, zoals voetbal, turnen, basketbal, ...

VZW Sportaround, in samenwerking met Brede School, biedt tot op heden sportlessen aan op 54 lagere scholen in en rond Gent om kinderen op regelmatige basis te laten bewegen en kennis te laten maken met verschillende sporten. Dit met extra aandacht voor kinderen die minder gemakkelijk de weg naar een sportclub vinden.

Dit is minder dan de helft (45%) van de basisscholen in de regio van Gent die deze samenwerking hebben aangegaan.

Opvallend is wel dat als er in de buurt een sportorganisatie is die deze rol op zich neemt dat dit wel meer geïntegreerd kan worden in de school.

MOEV en Sportsnack bieden dit wel aan over de gans Vlaanderen, maar de school dient hiervoor toch zelf initiatief te nemen.

D. Praktijk

Om een beter zicht te krijgen hoe een sportactiviteit verloopt in de naschoolse opvang, heb ik een les bijgewoond.

Ik heb dit gevolgd in de Sint-Annaschool in Duisburg op donderdag 28 april 2022.

Hier werd de naschoolse opvang geregeld via de organisatie Sport en Opleiding vzw.

Dit zijn mijn bevindingen:

- De lesgever gaat de kinderen na schooltijd ophalen op de speelplaats om 15u40. De kinderen verzamelen zich en gaan in groep samen te voet met de lesgever naar de turnzaal van de school.
- Op voorhand werd doorgegeven welke kinderen zullen deelnemen aan de naschoolse activiteit.
- Hier worden sportactiviteiten zowel georganiseerd voor kleuters als voor kinderen van de lagere school.

Groepje 1:

- Het eerste groepje dat werd opgehaald waren kinderen van de 3de kleuterklas. Zij kunnen tweemaal per week multimove volgen. Multimove³³ is een gevarieerd bewegingsprogramma met 12 fundamentele vaardigheden. Dit zijn basisvaardigheden die een kind op jonge leeftijd moet verwerven om de motorische ontwikkeling te prikkelen en te bevorderen. Deze fundamentele bewegingsvaardigheden zijn cruciaal om op latere leeftijd sportspecifieke vaardigheden te leren. Sowieso staat plezierbeleving hier centraal. De 12 vaardigheden zijn: glijden, heffen en dragen, klimmen, roteren, slaan, roteren, springen en landen, trappen, trekken en duwen, vangen en werpen, wandelen en lopen, zwaaien.
- Deze les duurde tot 16u30.
- De les bestond uit een opwarming, een kern en een slot. De opwarming bestond uit tikspelletjes om daarna verder te gaan met balspelletjes.

Groepje 2:

- Nadien was er een tweede sessie en dit voor leerlingen uit het lager onderwijs. Weeral werden de kinderen opgehaald op de school. Deze kinderen gingen nog niet naar huis, zij bleven in de opvang op school. Andere kinderen gingen wel al naar huis en werden gebracht door hun ouders.
- Deze leerlingen kregen een uurtje verdedigingssporten (Jiu-jitsu) en dit van 16u45 tot 17u45. Ook dit gaat elke week éénmaal door op dezelfde dag.
- De vzw Sport en Opleiding werkt hiervoor samen met vzw Martial Arts Academy.
- In deze groep werd geen onderscheid gemaakt in leeftijd.

³³ www.sport.vlaanderen/sportactiviteiten/voor-elke-leeftijd-wat/multimove/

Wat loopt goed, wat is minder goed?

Het zou beter zijn indien alle kinderen op hetzelfde tijdstip worden opgehaald. Door ze in 2 groepen te verdelen die op verschillende tijdstippen aan sport doen, is de integratie niet op zijn best.

Eventueel kan je alle leerlingen die zich ingeschreven hebben voor de naschoolse sport samen ophalen (zowel kleuters als lagere schoolkinderen) om ze daarna te verdelen in groepen.

Dit kan enkel indien je ook 2 docenten (of leerkrachten) ter beschikking hebt.

Door eerst leerlingen naar huis te laten gaan verlies je het doel van de sport binnen de naschoolse opvang optimaal te integreren. Dan moeten de ouders of grootouders nog steeds instaan voor het vervoer van en naar de locatie. Dit willen we juist vermijden.

E. Eigen visie

Eigen idee naschoolse opvang

Na de bevraging en na het volgen van een sportles in de naschoolse opvang ben ik op zoek gegaan naar een mogelijkheid om sport en/of beweging in de naschoolse opvang beter te doen verlopen. Misschien is dit niet de beste oplossing maar naar mijn mening toch een betere manier om meer kinderen ertoe aan te zetten om meer te bewegen of aan sport te doen in de naschoolse opvang. Ook is dit beter haalbaar voor de school om dit op deze manier te doen.

Ik zou een vaste periode na school, bv. van 16u tot 18u gebruiken om sport in de naschoolse opvang te integreren. Ook op een woensdag, maar dan bv. van 12u30 tot 14u30. Het is de bedoeling op dit direct na schooltijd te laten plaatsvinden. In de weekdagen na het eten van een vieruurtje, of woensdag na de lunchpauze. Indien er voldoende interesse is, zou ik dit zelfs dagelijks aanbieden.

Er zijn verschillende tijdsloten waar de ouders hun kinderen kunnen ophalen bv. om het halfuur. Er wordt steeds 10 minuten pauze of ophaalmoment gegeven. (5min voor en 5min erna)
Tijdens de opvang worden er steeds oefeningen gegeven rond een bepaalde sport, die voor elke leerling haalbaar is. Dit kan bijvoorbeeld een dansles zijn (zie voorbeeld lesvoorbereiding) of een turnles, een voetbalspelletje,... afhankelijk van de accommodatie, hoeveel leerlingen, leeftijd leerlingen, Het onderwerp kan ook afhankelijk zijn van wat de leraars LO meegeven. Bijvoorbeeld waar er nog kan aan gewerkt worden om beter te worden in één of andere sportdiscipline. Je kan ook het onderwerp laten afhangen van een op voorhand bevraging (zie enquête – hier werden een aantal onderwerpen aangehaald waar er veel interesse voor is). Dus voorkeuren van andere leerkrachten, directie, ouders en leerlingen kunnen meegenomen worden in de keuze van de les.

Ouders geven op voorhand aan wanneer hun kind in de opvang zit. Dit kan via een deelnameformulier gebeuren die de ouders aan het begin van het schooljaar invullen of je kan dit ook maandelijks laten invullen.

In het begin van het schooljaar kan je eventueel ook meegeven welke sporten er in de opvang gegeven worden en wanneer. Er kan een kalender opgemaakt worden die midden in het jaar steeds kan bijgestuurd worden afhankelijk van bepaalde factoren, zoals bijvoorbeeld weersomstandigheden, accommodatieproblemen, te weinig inschrijvingen, aanbod sportclubs, Dit kan ook de aanzet geven dat de ouders hun kind naar de opvang sturen bij een bepaalde sport die hen interesseert. Het is niet noodzakelijk om alle dagen een andere sport te geven, er zijn verschillende spellen en oefenvormen per sport.

De opvang moet het liefst plaatsvinden in de school zelf, als hiervoor voldoende sportinfrastructuur voorhanden is. Er kan ook nagedacht worden om dit in de gemeentelijke sporthal te doen, indien deze aanwezig is. In kleinere gemeenten is dit er niet. Dan lijken zij aangewezen op de aanwezige sportinfrastructuur die wel aanwezig is in de gemeente of een samenwerking aangaan met een sportclub.

Er kan eventueel een beurtrol van de leerkrachten LO opgesteld worden om zo de naschoolse opvang in te richten indien de school dit volledig zelf zou organiseren (zie voorbeeld Boutersem). Of er kan samengewerkt worden met een externe organisatie, die dan een docent of lesgever beschikbaar stellen. Ook zou er beroep kunnen gedaan worden op stagairs en studenten LO (zie voorbeeld Turnhout).

We zien dat dit reeds goed werkt bij scholen die dit al op deze manier doen.

Lesvoorbereiding

Uit de enquête blijkt dat er verschillende sporten worden aangegeven die zowel de ouders, leerlingen als scholen het liefst zouden geïntegreerd zien in de naschoolse opvang. De sporten die werden vermeld in de enquête zijn o.a. balsporten, tikspelen, spelvormen, atletiek, turnen. Maar ook groepspelen en individuele spelen voor zelfstandigheid werden genoteerd. De meeste mensen geven aan dat bewegen in deze uren de belangrijkste zijn en dat de bereidheid er wel was om dit te integreren binnen de schoolomgeving en dit zowel vanuit de directies als vanuit de ouders en leerlingen.

Ik heb gekozen om een lesvoorbereiding te maken over dans en yoga omdat dit zowel in elke school kan gegeven worden en ook laagdrempelig is. Voor deze les is er weinig materiaal nodig.

Eventueel kan er wel geïnvesteerd worden in yogamatjes, maar meestal hebben turnzalen wel al turnmatten ter beschikking die ook hiervoor zouden kunnen gebruikt worden.

Deze les kan zowel in de turnzaal als op de speelplaats gegeven worden bij mooi weer.

1. Algemene gegevens

naam student	Kara Hillewaere		
naam stageschool	/		
adres les	Op de school zelf		
lokaal les	Turnzaal of speelplaats		
(vak)mentor stageschool	/		
stagebegeleider Howest	@howest.be		
jaar/graad/onderwijsvorm	Alle jaren van het basisonderwijs		
studierichting	/		
vak/leergebied/domein	LO	aantal ln	Aantal op voorhand meegegeven
datum	Elke avond na school	begin- en einduur	16u - 18u Woensdag: 12u30 – 14u30

lesonderwerp	Verschilt van week tot week – zie kalender Lesvoorbereiding als voorbeeld: dansen en yoga
---------------------	--

2. Beginsituatie

specifieke beginsituatie	<i>leerlingenkenmerken:</i> Leerlingen komen uit de verschillende leerjaren → moet haalbaar zijn voor iedereen Op voorhand meegegeven wie deelneemt → zo kan je het niveau ook wat beter inschatten <i>onderwijskenmerken:</i> Verschil in niveau Niet echt doelstelling te behalen maar focus op bewegen <i>omgevingskenmerken:</i> Verschillende klassen door elkaar Aantal verschilt telkens per dag en uur (per halfuur afhaalmoment)
---------------------------------	---

3. Doelstellingen

leerplannummer en -link	Je kan er gebruikt van maken maar hoeft niet, het moet voor iedereen haalbaar zijn
--------------------------------	--

leerplandoel(en)	Het is de bedoeling dat leerlingen veel bewegen tijdens deze uren.
lesdoelstellingen	Er kunnen wel gekende technieken inzitten maar geen nieuwe aanleren.

4. Lesopbouw

Lesdoelstellingen	Leerinhoud	Onderwijs- en leeractiviteiten	Media	Timing
INLEIDING / MOTIVATIEFASE				
Belangrijkste doel tijdens de opvang = zoveel mogelijk bewegen	<p>Dansexpressie / bewegen op muziek</p> <p><u>1) schaduw dans</u> De leerlingen gaan per 2 staan, ze gaan achter elkaar staan. De achterste leerling wordt een schaduw van de eerste leerling. De voorste leerling beweegt op de muziek door de zaal, de achterste leerling doet de eerste leerling na. De leerlingen kunnen lopen, stappen, huppelen,...maar ook dansbewegingen zoals in de handen klappen, zwaaien met je armen, met je heupen ronddraaien kunnen aan bod komen. Dit gebeurt op het ritme van de muziek, de leerlingen mogen eerst wat luisteren naar de muziek zodat ze het ritme aanvoelen / horen. Daarna eens wisselen van positie.</p> <p><u>2) dansen met lichaamsdelen</u> De leerlingen mogen alleen dansen met het lichaamsdeel dat genoemd wordt. Dit wordt ook op muziek gedaan. Bijvoorbeeld: dansen met linkerarm, de leerlingen dansen of bewegen alleen hun linkerarm tot er een nieuw lichaamsdeel wordt gezegd. Wanneer het nieuw lichaamsdeel wordt gezegd stopt het vorige</p>	<p><i>Didactische werkvormen</i> Klassikaal</p> <p><i>Instructie</i> - voortonen en demo geven - luid genoeg dat je over de muziek komt bij opdracht 2 en 3</p> <p><i>Organisatie</i> - verschillende liedjes (niet steeds hetzelfde) - leerlingen verspreid in de zaal (of speelplaats)</p> <p><i>Differentiatie</i> - simpel houden - zaken combineren</p>		16u – 16u25

	<p>lichaamsdeel met bewegen. Dus linkerarm stopt met bewegen en het ander lichaamsdeel dat genoemd werd, beweegt verder.</p> <p><u>3) dansen met emoties of als iets of iemand</u> De leerlingen dansen nu met een emotie of als een personage die gegeven wordt, van zodra de muziek start. Bijvoorbeeld: je danst als een blad die van een boom valt (als iets of iemand) Of bijvoorbeeld: boos zijn (emotie) Tijdens de muziek worden er verschillende opdrachten gegeven, van zodra er een nieuwe is stopt de vorige opdracht.</p>			
KERN / LEERFASE				
	<p>Dans Er wordt hier een aerobics-combinatie gegeven. Dit zijn simpele passen die steeds herhaalt worden en is voor elke leerling haalbaar.</p> <p><u>Blok 1) step jump</u> 1-2: stap opzij met rechts, spring samen waardoor je linkervoet bij rechts komt + klap in je handen 3-4: zelfde naar links: stap met links opzij en rechtervoet komt erbij 5-8: herhalen 1-4</p> <p>Een paar keer doen/herhalen</p>	<p><i>Didactische werkvormen</i> Klassikaal</p> <p><i>Instructie</i> - stap voor stap aanleren - steeds herhalen van vorige passen - passen op muziek eens oefenen om ritme aan te voelen</p> <p><i>Organisatie</i> - 1 liedje - leerlingen staan verspreid in de zaal</p> <p><i>Differentiatie</i> - grape-vine makkelijker: zonder achter te kruisen (links 2x bijzetten) - 3-stepturn makkelijker: gewoon draaien</p>		<p>16u35 – 16u55 + 17u05 – 17u25</p>

	<p><u>Blok 2) Grape-vine naar rechts + jumping jacks</u> 1-4: Grape-vine = rechts opzij, links achter, rechts opzij en links bij. 5-8: 2x jumping jacks = open en toe springen, armen gaan mee opzij en naar beneden</p> <p>Blok 2 paar keer doen. Daarna blok 1 en 2 herhalen. Ook paar keer op muziek herhalen.</p> <p><u>Blok 3) 3-stepturn naar links + springen</u> 1-4: 3-stepturn = linkervoet opzij, rechtervoet verder dan linkervoet zetten terwijl met lichaam meegaan (naar achter), linkervoet uitzetten (terug naar voor) en rechtervoet bij. 5-8: 4x ter plaatsen springen met beide voeten samen</p> <p>Blok 3 herhalen, daarna blok 1, 2 en 3 samen achter elkaar, eerst zonder muziek daarna met muziek.</p> <p><u>Blok 4) duwen opzij</u> 1-4: rechterarm naar linkerkant duwen, arm wordt uitgestrekt. Romp wat meedraaien naar linkerkant en rechtervoet uit zetten. Daarna het zelfde met linkerarm naar linkerkant en linkervoet uitzetten. Beetje buigen door benen, romp meedraaien en vuisten maken.</p>		
--	---	--	--

	<p>Blok 4 herhalen, daarna blok 1 t.e.m. 4 na elkaar zonder en daarna met muziek.</p> <p>De verschillende blokken worden achter elkaar gegeven, tot het einde van de muziek.</p>			
SLOT / EVALUATIEFASE				
	<p>Yoga Verschillende yoga posities worden hier gegeven. Dit kan gedaan worden aan de hand van tekeningen en extra uitleg voor een goede houding.</p> <p>De verschillende posities zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kikker - vlinder - kameel - slang - hond - flamingo <p>Elke positie wordt een paar seconden aangehouden en wordt ook meerdere keren gedaan.</p> <p>Eerste keer aanleren en tonen hoe het is, daarna de posities rustig na elkaar uitvoeren</p>	<p><i>Didactische werkvormen</i> Klassikaal</p> <p><i>Instructie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - positie tonen en uitleg bij geven - posities na elkaar uitvoeren - rustige overgang naar volgende positie - houding rustig aannemen en enkele seconde vasthouden <p><i>Organisatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - matjes - verspreid in de zaal - tekeningen tonen <p><i>Differentiatie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> - meer tijd tussen verschillende posities 	<p>Kikker</p> <p>Frog pose</p> <p>Vlinder</p> <p>Butterfly pose</p> <p>Kameel</p> 	<p>17u35 – 17u55</p>

			<p>Slang</p> <p>Snake pose</p> <p>Hond</p> <p>Dog pose</p> <p>Flamingo</p> <p>Flamingo pose</p>	
--	--	--	--	--

F. Resultaat en conclusie

Vanuit de overheid vindt men dat het belangrijk is dat kinderen vroeg beginnen met sporten en dit dan aanleiding geeft om dit heel hun leven te blijven doen.

Scholen kunnen hier een grote bijdrage leveren door sport te integreren in de naschoolse opvang.

De scholen communiceren dit het best al van bij de inschrijving door bv. een folder mee te geven, zodat ieder kind weet dat er sportactiviteiten zijn na schooltijd.

Antwoord op deelvragen:

- ✓ Wat zijn de struikelblokken en moeilijkheden die scholen ondervinden om dit echt uit te bouwen?
 - Te weinig personeel
 - Te weinig tijd om dit aan te pakken
 - Nog meer administratie
 - Logistiek
 - Weinig tot geen accommodatie in de school zelf of in de buurt
 - ...

- ✓ Hoe kunnen we sport en naschoolse opvang met elkaar verbinden?
 - Door meer in te zetten op een samenwerking tussen sportclubs en scholen of via een sportorganisatie. Dit gebeurt nog te weinig.

- ✓ Hoe kunnen we een sportprogramma integreren in meerdere scholen na schooltijd en dit op een aantrekkelijke manier?
 - Kiezen voor laagdrempelige sportactiviteiten zodat iedereen kan deelnemen.
 - Organisatie sportactiviteiten evt. in handen van een bijvoorbeeld een bewegingsconsulent (zie voorbeeld Nederland) die zich bezig houdt met de betrokken partijen (school, BSO, sportverenigingen, gemeente). Deze moet zorgen voor een goede samenwerking. Keuze uit het volgende sportpakket turnen, atletiek, zwemmen, basketbal, vechtsport, dans, tennis, volleybal, voetbal. Aanvullen met nieuwe uitdagende sporten.
 - De bewegingsconsulent kan bijvoorbeeld iemand zijn vanuit de school (voor grotere scholen) of iemand aangesteld door de gemeente (voor kleinere scholen). Indien deze gemeente iemand aanstelt, kan deze instaan voor de integratie in de verschillende scholen van de gemeente.
 - Aanbod sportactiviteiten afstemmen op de vraag. Kennismaken met diverse sporten, minimaal drie dagen per week, aandacht voor spelen en bewegen, doorstroming naar een sportclub.
 - De scholen kunnen samenwerken met verenigingen of sportclubs. Om een goede samenwerking tussen de betrokken partijen te garanderen dient er een samenwerkingsovereenkomst opgemaakt te worden. Hierin staat alles beschreven van financiën tot de praktische uitwerking, zoals in het voorbeeld van de gemeente Boutersem waar ze een huishoudelijk reglement hebben opgesteld om dit alles te beschrijven.

- De accommodatie moet vooral dicht bij de school zijn en geschikt om verschillende sporten te kunnen aanbieden. Dit kan eventueel in de school zelf (meest praktisch, maar enkel voor grote scholen mogelijk), of anders via georganiseerd vervoer of verplaatsing naar de gemeentelijke sporthal of sportinfrastructuur van de sportclub.
- Voor een goede werking blijkt dat drie keer per werkweek sport aanbieden een goed gemiddeld is. Scholen kunnen naargelang de vraag meer of minder dagen vastleggen.
- Verantwoordelijkheid en aansprakelijkheid moet goed geregeld worden, maar ook dit kan in de samenwerkingsovereenkomst vastgelegd worden.
- Zorgen dat de sportactiviteiten na school een leuk karakter krijgen door een leuke naam te verzinnen of betere reclame te maken.

Conclusie:

Uit de enquête zijn we te weten gekomen dat sport nog te weinig aanwezig is in de naschoolse opvang.

Als we eens kijken naar hoe ze dit in Nederland doen, zien we toch dat daar al veel meer scholen de weg tot sport gevonden hebben. In Nederland hebben ze dit dan ook beter aangepakt.

We kunnen dan ook besluiten dat er een kader nodig is om dit effectief uit te bouwen en te integreren in de scholen. Dit zou het best gebeuren door de overheid. In Nederland hebben zij een brochure uitgegeven waarin uitgelegd wordt hoe dit kan aangepakt worden. Dit gaat over zowel de financiering als de praktische aanpak.

Ook in Vlaanderen is er door Sport Vlaanderen een stappenplan uitgeschreven voor het organiseren van een sportieve kinderopvang met bijbehorende lesfiches. Dit is echter niet enkel voor naschools sporten, maar kan al een goeie leidraad zijn. Beter nog is dat er ook zoiets zou uitgeschreven worden voor het sporten in de naschoolse opvang.

De overheid zou ook via de overkoepelende onderwijsinstellingen deze naschoolse activiteiten meer onder de aandacht kunnen brengen.

Nochtans staat beschreven in het decreet, in art. 3.2.2.3 – combinatie werk-privé: “...voorzien we meer, en meer flexibele, betaalbare kinderopvang afgestemd op werkende ouders, zowel voor peuters als schoolgaande kinderen, bv. sport op school na de schooluren”

In het Regeerakkoord (onderdeel sport – hfst 5.4) staat dan weer dat er meer werk gemaakt zal worden zodat sporten en bewegen op school een vanzelfsprekend onderdeel zou worden in het onderwijs, zowel tijdens als na de schooluren. Ze willen dit bereiken in alle scholen en voor zo veel mogelijk leerlingen.

Verder is hierin ook te lezen dat er extra financiële middelen zullen ingezet worden om de sportinfrastructuur verder uit te bouwen. Zo willen ze de sportzalen in scholen openstellen voor het naschools sporten en dit ook meteen mee te nemen bij nieuw te bouwen scholen.

Er zal ook werk gemaakt worden van een ‘sportkompas’, dat bedoeld is om ervoor te zorgen dat jongeren georiënteerd worden naar de juiste sport zodat ze levenslang blijven sporten. Dit zou worden afgenomen in alle Vlaamse scholen.

In de beleidsnota Sport van de Vlaamse Regering staat dan weer te lezen dat lokale besturen hierbij een cruciale rol spelen: zij houden de regie over de naschoolse opvang en activiteiten

- ➔ Hierin zien we nog te weinig initiatieven vanuit de lokale besturen om hier verder mee aan de slag te gaan.

Om dit beter aan pakken zie ik verschillende mogelijkheden:

1. De scholen zouden zelf sportclubs uit de stad of gemeenten kunnen aanspreken en daarmee een samenwerkingsovereenkomst kunnen maken om op geregelde tijdstippen te organiseren. Of ze kunnen samenwerken met de bestaande gekende vzw's zoals de scholen in de Druivenstreek, Gent en Leuven al doen, maar dan nog beter uitgebouwd.
2. De school organiseert dit zelf door de leerkracht LO meer uren te geven, of een extra leerkracht LO of sportcoach aan te stellen. Dit zal waarschijnlijk alleen haalbaar zijn voor grotere scholen. Het geven van naschoolse sport zou een structureel onderdeel moeten worden van een (les)opdracht. Een lesgever van een sportclub is meestal nog niet beschikbaar rond 16u of op woensdagnamiddag.
3. Als derde mogelijkheid zie ik een combinatie van de 2 vorige. Het gemakkelijkste is dat de leerkracht LO instaat voor de naschoolse opvang. Deze leerkracht kent de kinderen al en weten wat de mogelijkheden zijn.

Om allerlei sporten te kunnen aanbieden, zou het gebruik van de sportinfrastructuur van een sportclub kunnen helpen. Sommige sportclubs maken gebruik van de gemeentelijke sporthal die dan ook zou kunnen dienen voor de naschoolse sport. Hier zie ik wel een probleem ontstaan. Gemeentelijke sportzalen hebben meestal al een overvolle bezetting op deze tijdstippen waardoor scholen weinig tot geen gebruik zouden kunnen maken van de sporthal. Dus het beste is om deze naschoolse sport in de school zelf te organiseren, wat bij grotere scholen zeker haalbaar is omdat dat voldoende sportinfrastructuur hebben. Maar zelfs in kleinere scholen is sport in de naschoolse opvang ook mogelijk, als je inzet op sporten die weinig materiaal of accommodatie nodig hebben.

4. Er kan ook gedacht worden aan uitwisseling tussen verschillende scholen. Er kunnen bijvoorbeeld lesvoorbereidingen gedeeld worden tussen de verschillende leerkrachten van verschillende scholen die de naschoolse opvang op zich nemen. Dit kan eventueel gedaan worden via een uitwisselingsdatabank (zie MOEV) waarin een soort fichebak zit waarin per sport een aantal lesvoorbereidingen instaan. Zodoende kan elke leerkracht hier gebruik van maken en is er veel minder administratie te doen. Dit kan dan via de verschillende organisaties gebeuren. Dit gebeurt nog te weinig als je weet dat er toch binnen elke provincie/regio een contactpersoon is aangesteld, waarop scholen een beroep kunnen doen.
5. Een andere mogelijkheid is dat er een werknemer van de sportdienst van de stad of gemeente wordt aangesteld die alles op zich neemt om dit uit te bouwen en bijvoorbeeld een soort draaiboek of leidraad opstelt in samenwerking met Sport Vlaanderen. Dit kan dan door alle lagere scholen van die stad of gemeente gebruikt worden. Dit wordt dan gedaan op maat van de stad of gemeente.

Naar mijn mening zijn er voldoende mogelijkheden beschikbaar om sport in de naschoolse opvang te integreren. Ook de overheid kan hierin een grote rol spelen. Sport in de naschoolse opvang heeft alleen maar voordelen. Ik begrijp ook dat er de laatste 2 jaar veel veranderd is en dat ouders nu meer van thuis werken en misschien minder beroep doen op de naschoolse opvang. Maar als dit zou kunnen ingevuld worden met leuke sport- en bewegingsactiviteiten, denk ik dat dit toch er terug meer kinderen zullen deelnemen.

Er is veel bereidheid te vinden bij zowel scholen, ouders, leerlingen en organisaties. Nu nog de weg naar elkaar vinden!!

G. Afkortingenlijst en definities

Afkortingen

BP: Bachelor Proef

LO: Lichamelijke Opvoeding

BSO: Buitenschoolse Opvang

MOEV: Motivatie – Ondersteuning – Expertise – Vernieuwen, Vlaanderen, Vitaliteit

Definities

Sport = fysieke bezigheid met vaste regels en waarbij vaak sprake is van competitieverband. Sporten kunnen ook recreatief beoefend worden. Het is een samenhang van een fysieke krachtmeting, een fysiek spel en denkspel.

Geïntegreerd = een geheel maken

Naschoolse opvang = georganiseerde opvang in de school voor leerlingen die na de officiële schooluren niet onmiddellijk naar huis gaan

Lager onderwijs = de eerste zes leerjaren van het reguliere leerplichtonderwijs. De kinderen zijn in het eerste leerjaar zes jaar oud en zijn in het zesde leerjaar twaalf jaar oud.

Social media = is een verzamelbegrip voor online (Internet-) platformen waar de gebruikers, zonder of met minimale tussenkomst van een professionele redactie, de inhoud verzorgen.

Township (Zuid-Afrika) = zijn woongebieden aan de rand van de stad die tot de val van de apartheid voorzien werden voor "niet-blanke" inwoners, dus de zwarte bevolking, kleurlingen en Indiërs

H. Literatuurlijst

- Bercht, A. (2021). Bewegen voor een negen op tien. *Eos Wetenschap*.
<https://www.eoswetenschap.eu/psyche-brein/bewegen-voor-een-negen-op-tien>
- Beleidsnota 2019–2024. Sport*. (2019, november). Vlaams Parlement.
<https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/32251>
- Brede school*. (z.d.). Sport Vlaanderen. <https://www.sport.vlaanderen/scholen/brede-school/>
- BSO Sport kinderopvang. (z.d.). *Alles wat je moet weten over de BSO (sport)*.
<https://www.bsosport.nl/>. <https://www.bsosport.nl/alles-wat-je-moet-weten-over-de-bso-sport/#:~:text=Basisscholen%20in%20Nederland%20zijn%20verplicht,kinderopvang%20organisatie%20als%20BSO%20Sport>.
- Cloekaert, B. (2010). Naschools sportprogramma. In Fontys Sporthogeschool, te Tilburg (Red.), *Sporten na school* (pp. 10–12).
<https://api.surfsharekit.nl/api/v1/files/repolItemFiles/2021a112-1f16-4d73-a139-cbe8da4c9263>
- Documenten en regelgeving*. (z.d.). Sport Vlaanderen.
<https://www.sport.vlaanderen/scholen/wegwijzer/documenten-en-regelgeving/>
- Decin, G., Alaerts, L., Van Dessel, J., Vandersmissen, T., & Vloeberghs, L. (2016). *Onderzoekende leraren. Lijdraad voor praktijkonderzoek op school*. Tielt: Lannoo Campus.
- Gemeente Boutersem. (2021). *Huishoudelijk reglement naschools sporten*.
https://www.boutersem.be/download.ashx?id=19915&fbclid=IwAR2oBLY-QgOOQyOzIwHIQ636KrqHrRFMXL8P_sRxR334-Vdf_pfdXZBSY1k
- Gemeente Boutersem. (2021). *Naschoolse sporten*.
https://www.boutersem.be/product/425/naschools-sporten?fbclid=IwAR3G08RMWdJnYmCZaTnOjmwzA9xb0NK3VWYsOIEc4zjykT3_TC9zwZGW0s
- Hulsen, K. (2018). *De bachelorproef in 9 stappen*. Brugge: Howest (cursus).
- L'abée, D. & Van Dijk, D. (2007). *Breed in beweging. Aan de slag met sport en bewegen in de brede school*. Adviesrapport Veldinput 'sportieve naschoolse opvang en naschoolse sportactiviteiten'. Bennekom, Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB)

- Gordon-Larsen, P., G McMurray, R., & M Popkin, B. (2000). Determinants of Adolescent Physical Activity and Inactivity Patterns. *ResearchGate*.
https://www.researchgate.net/publication/12483345_Determinants_of_Adolescent_Physical_Activity_and_Inactivity_Patterns
- Missie & Visie*. (z.d.). Sport en opleiding vzw. <https://www.sportenopleiding.be/overons>
- MOEV*. (z.d.). MOEV. <https://www.moev.be/>
- Mons, P. (2015, 28 mei). *Kwaliteitsvolle buitenschoolse kinderopvang*. GO! onderwijs van de Vlaamse gemeenschap. https://g-o.be/buitenschoolseopvang_mei15/?pub=1195
- Multimove zet jonge kinderen in beweging*. (z.d.). Sport Vlaanderen.
<https://www.sport.vlaanderen/sportactiviteiten/voor-elke-leeftijd-wat/multimove/>
- NOC*NSF. (2022, 2 februari). *Zorg voor een Sportieve Gezonde Generatie*. <https://nocnsf.nl/>.
<https://nocnsf.nl/nieuws/2022/02/zorg-voor-een-sportieve-gezonde-generatie>
- OCO. (2007, 28 februari). *Nieuwe regels buitenschoolse opvang (bso)*.
<https://www.onderwijsconsument.nl/>. <https://www.onderwijsconsument.nl/nieuwe-regels-buitenschoolse-opvang/>
- Ouders & Onderwijs. (z.d.). *Buitenschoolse opvang*. <https://oudersenonderwijs.nl/>.
<https://oudersenonderwijs.nl/kennisbank/school-organisatie/tussenschoolse-buitenschoolse-opvang/buitenschoolse-opvang/>
- Plaetinck, B. (2020). *Meester MOEV serveert een sportsnack. Een extra uurtje sport na school*. Thomas More.
https://news.thomasmore.be/meester-moev-serveert-een-sportsnack?fbclid=IwAR0VJ_kD-UNmM2960ngoTAVi600TEOrQVkhT_FmRz1AytStPrnupWVz1Rww
- SNO Leusden. (z.d.). *Praktische zaken*. Sportieve Naschoolse Opvang.
<https://snoleusden.nl/praktische-zaken/>
- Sportaround*. (z.d.). Sportaround vzw. <https://sportaround.be/>
- Sportaround vzw. (2022). *Missie Sportaround*. <https://sportaround.be/>. <https://sportaround.be/wie-zijn-we/missie/>
- Sporten in Zuid-Afrika*. (z.d.). Yobbers. <https://www.yobbers.nl/>
- Sport Vlaanderen. (z.d.). *Sportieve opvang stappenplan*.
https://www.sport.vlaanderen/media/7658/ouderopvang_infobrochure_a5_hr.pdf?fbclid=IwAR2cKxZlrY8UeoZ8yRBnYfoFo6PNiLwidzchP6g6w7FIQ8mQMLkUx_r-bcg

- Sporty vzw. (2019). *Sporty op school. Naschoolse sport*. Sporty.
<https://www.sportyvzw.be/sporty-op-school?fbclid=IwAR30pe6bFRwBreaFUmUgbAgwibRo0DgQNiWqEx19T5DJsJmFQgLmmchYk7U>
- Stuij, M., Wisse, E., Van Mossel, G., Lucassen, J., Van den Dool, R., & ZonMw. (2011). *School, Bewegen en Sport - Onderzoek naar relaties tussen de school(omgeving) en het beweeg- en sportgedrag van leerlingen*. <https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/>.
<https://www.kennisbanksportenbewegen.nl/?file=1702&m=1422882922&action=file.download>
- Team sportieve school. (z.d.). *Sportsnack in jouw school (6- tot 12-jarigen)*. Sport Vlaanderen.
<https://www.sport.vlaanderen/scholen/organiseer-een-activiteit/heldenklas/sportsnack-in-jouw-school-6-tot-12-jarigen/>
- Tuin, K. (2015, 9 juni). *Het integreren van school en sport, utopie of wenselijk?*
<https://www.sportknowhowxl.nl/>. <https://www.sportknowhowxl.nl/nieuws-en-achtergronden/column-xl/item/98200/>
- Van de Wouw, A. (2022, 22 februari). *Introductie nieuwe rubriek "Top sport, mind you"*. Sport Knowhow XL. <https://www.sportknowhowxl.nl/achtergronden/topsport--mind-you/item/145213/introductie-nieuwe-rubriek--27topsport---3cem-3emind-you-3cem-3e-27>
- Vlaams Instituut Gezond Leven, Vanreybrouck, P & Van Acker, R. (2020). *Leerlijn bewegen en minder zitten*. Vlaams Instituut Gezond Leven. Brussel.
- Vlaamse Regering, Departement Kanselarij en Bestuur. (2019). *Vlaams Regeerakkoord 2019–2024*. Martin Ruebens. <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/31741>
- Wat is SNS?* (z.d.). SNS Sport Na School. <https://sportnaschool.be/wat-is-sns>

I. Bijlagen

Bijlage 1: enquête voor ouders

Link: <https://www.surveio.com/survey/d/S0F2W3O1Z1M0E2Q6S>

Naschoolse opvang en sport - ouders

Ik ben student lichamelijke opvoeding en bewegingsrecreatie aan hogeschool Howest.

Het onderwerp van bachelorproef is naschoolse opvang en sport.

Met deze enquête wil ik graag de mening en noden van scholen, organisatie, ouders en leerlingen over naschoolse opvang en sport in de lagere school te weten komen.

De enquête neemt maar enkele minuten van uw tijd in.

Bedankt om dit zo goed mogelijk in te vullen.

Met vriendelijke groeten,

Kara Hillewaere

ENQUÊTE STARTEN

Naschoolse opvang en sport - ouders

1. Hoeveel van je kinderen zitten er in de basisschool?*

Typ één of enkele woorden...

3. Hoeveel dagen gaan jouw kinderen naar de naschoolse opvang?*

Selecteer één of meer antwoorden

Geen

1

2

3

4

5

4. Indien je kinderen naar de naschoolse opvang gaan, op welke dagen is dit dan?

Selecteer één of meer antwoorden

Maandag

Dinsdag

Woensdag

Donderdag

Vrijdag

5. Hoe ziet de naschoolse opvang er uit op deze school?*

Typ één of enkele woorden...

500

6. Geven ze in deze school al sportactiviteiten of bewegingsoefeningen in de opvang?*

Zo ja, welke? En hoe verloopt dit concreet?

Typ één of enkele woorden...

500

7. Naar welke activiteiten voor naschoolse opvang gaat uw voorkeur uit?*

Selecteer één of meer antwoorden

Sport en spel (sportactiviteiten, bewegingsoefeningen, ...)

Lesactiviteiten (huiswerkbegeleiding, lezen, extra oefeningen of bijles, ...)

Creatieve activiteiten (tekenen, knutselen, ...)

Culturele activiteiten (wandelingen, musea, ...)

Enkel in te vullen als u koos voor sport en spel

8. Welke sporten of bewegingsoefeningen zou u het liefst willen zien in de naschoolse opvang?

Typ één of enkele woorden...

500

9. Door wie zou dit moeten georganiseerd worden?

Selecteer één of meer antwoorden

School

Sportclub of organisatie in samenwerking met school

Sportclub of organisatie

10. Door wie wordt dit dan begeleid?

Selecteer één of meer antwoorden

Leraars

Leraars LO

Docenten of trainers in bepaalde sport

Studenten (lichamelijke opvoeding, lager onderwijs, bewegingsrecreatie, ...)

11. Waar ziet u dit het liefst gebeuren?

Selecteer één of meer antwoorden

In de school zelf

Bij een sportclub in de buurt

In een sportzaal in de buurt

12. Als u koos voor buiten de school, op welke wijze zal het vervoer moeten plaatsvinden?

Selecteer één of meer antwoorden

Te voet

Met de fiets

Openbaar vervoer

Georganiseerde busvervoer

Enkel in te vullen wanneer er nog geen sport in de naschoolse opvang gegeven wordt

13. Ziet u het zitten dat uw kinderen in de naschoolse opvang aan sport doen?

Typ één of enkele woorden...

500

14. Hebt u nog ideeën, suggesties, bedenkingen,... over naschoolse opvang en sport?*

Typ één of enkele woorden...

500

15. Indien ik u mag contacteren gelieve uw emailadres te noteren.

Typ één of enkele woorden...

500

Bijlage 2: enquête voor scholen

Link : <https://www.surveio.com/survey/d/Z9E2C1K8D3N1O7C2S>

1. In welke school werkt u?*

Typ één of enkele woorden...

500

2. Wat is uw functie in de school?*

(leraar, directie, zorg, ...)

Typ één of enkele woorden...

500

3. Indien je leerkracht bent: in welk jaar geeft u les?

Selecteer één of meer antwoorden

1ste

2de

3de

4de

5de

6de

4. Staat u soms in de naschoolse opvang*

Selecteer één antwoord

Ja

Nee

5. Hoe ziet de naschoolse opvang er uit in deze school?*

(welke activiteiten, hoeveel kinderen, leraren, ...)

Typ één of enkele woorden...

500

6. Indien er al sport in de naschoolse opvang wordt gegeven, hoe ziet dit er dan uit?*

Selecteer één of meer antwoorden

Kinderen kiezen welke sport ze doen

Elke dag een andere sport

Werken in een lessenreeks

Alleen spelvormen

Andere...

7. Naar welke activiteiten voor naschoolse opvang gaat uw voorkeur uit?*

Selecteer één of meer antwoorden

Sport en spel (sportactiviteiten, bewegingsoefeningen, ...)

Lesactiviteiten (huiswerkbegeleiding, extra oefeningen of bijles, lezen, ...)

Creatieve activiteiten (tekenen, knutselen, ...)

Culturele activiteiten (wandelingen, musea, ...)

Enkel invullen als u koos voor sport en spel

8. Welke sporten of bewegingsoefeningen ziet u het liefst in naschoolse opvang en zijn haalbaar?

Typ één of enkele woorden...

500

9. Wie zijn de begeleiders?

Selecteer één of meer antwoorden

Leraars

Leraar LO

Docenten of trainers in bepaalde sport

Studenten (lichamelijke opvoeding, lager onderwijs, bewegingsrecreatie, sport en beweging...)

10. Door wie wordt dit best georganiseerd?

Selecteer één of meer antwoorden

School

Sportclub of organisatie in samenwerking met de school

Sportclub of organisatie

11. Waar ziet u dit het liefst gebeuren?

Selecteer één of meer antwoorden

In de school zelf

Bij een sportclub in de buurt

In een sportzaal in de buurt

12. Als u koos voor buiten de school, op welke wijze zal het vervoer moeten plaatsvinden?

Selecteer één of meer antwoorden

Te voet

Met de fiets

Openbaar vervoer

Georganiseerde busvervoer

Enkel in te vullen wanneer er nog geen sport in de naschoolse opvang gegeven wordt

13. Ziet u dit zitten om sport te integreren in de naschoolse opvang van uw school?

Typ één of enkele woorden...

500

14. Hebt u nog ideeën, suggesties, bedenkingen, ... over naschoolse opvang en sport?*

Typ één of enkele woorden...

500

15. Indien ik u mag contacteren gelieve uw emailadres te noteren.

Typ één of enkele woorden...

500

Naschoolse opvang en sport - organisaties

1. Waar werkt u?*

Typ één of enkele woorden...

500

2. Wat is uw functie binnen de organisatie?*

Typ één of enkele woorden...

500

3. Geeft u ook zelf sportlessen?*

Selecteer één antwoord

Ja

Nee

4. Werkt jouw organisatie samen met basisscholen?*

Selecteer één antwoord

Ja

Nee

Enkel invullen als uw organisatie in contact staat met één of meerdere basisscholen

5. Met welke scholen wordt er samengewerkt?

Typ één of enkele woorden...

500

6. Hoe verloopt deze samenwerking?

Wie doet wat?

Typ één of enkele woorden...

500

In te vullen door iedereen

7. Vindt u dat er meer sport en beweging in de naschoolse opvang moet zitten?*

Selecteer één antwoord

Ja

Liever andere activiteiten zoals huiswerkbegeleiding, knutselen,...

Enkel in te vullen als u koos voor meer sport en beweging in de naschoolse opvang

8. Welke sporten en bewegingsoefeningen zijn het meeste haalbaar tijdens de naschoolse opvang?

Typ één of enkele woorden...

500

9. Door wie zou dit het best georganiseerd worden?

Selecteer één of meer antwoorden

Door de school zelf

Sportclub of organisatie in samenwerking met de school

Sportclub of organisatie

10. Kan u uw keuze verklaren?

Bv. ik koos voor organisatie in samenwerking met de school omdat dit ...

Typ één of enkele woorden...

500

11. Door wie wordt sport het best gegeven in de naschoolse opvang?

Selecteer één of meer antwoorden

Leraren

Leraren LO

Docenten of trainers in bepaalde sport

Mensen van de organisatie

Studenten (lichamelijke opvoeding, lager onderwijs, bewegingsrecreatie, sport en beweging...)

12. Hebt u nog ideeën, suggesties, bedenkingen, ... over naschoolse opvang en sport?*

Typ één of enkele woorden...

500

13. Indien ik u mag contacteren, gelieve uw emailadres te noteren.

Typ één of enkele woorden...

500

Naschoolse opvang en sport - leerlingen

1. Waar ga je naar school?*

Typ één of enkele woorden...

500

2. In het hoeveelste leerjaar zit je?*

Selecteer één antwoord

1ste

2de

3de

4de

5de

6de

3. Hoeveel dagen ga jij naar de opvang na school?*

Selecteer één of meer antwoorden

Geen

1 dag

2 dagen

3 dagen

4 dagen

5 dagen

Enkel invullen als je 1 of meerdere dagen in de opvang na school zit

4. Op welke dagen?

Selecteer één of meer antwoorden

Maandag

Dinsdag

Woensdag

Donderdag

Vrijdag

5. Wat doe je allemaal in de opvang?

Typ één of enkele woorden...

500

6. Wordt er sport of bewegingsoefeningen gegeven in de opvang

Selecteer één antwoord

Ja

Nee

Invullen als je op vraag 6 JA hebt geantwoord

7. Welke sporten of bewegingsoefeningen worden er gegeven?

Typ één of enkele woorden...

500

8. Wie geeft er sport?

Selecteer één of meer antwoorden

Een leraar

Leraar turnen

Iemand anders

9. Waar wordt dit gegeven?

Selecteer één of meer antwoorden

In de school

In een turnzaal in de buurt

In een sportclub

10. Hoe gaan jullie hier naartoe?

Selecteer één of meer antwoorden

Het is gewoon op school

Te voet

Met de fiets

Met de bus

Invullen als je op vraag 6 NEE hebt geantwoord

11. Wil je graag dat er sport wordt gegeven?

Zo ja, welke sporten dan?

500

12. Welke sporten zou je willen krijgen tijdens de opvang?

500

Bijlage 5: samenvatting enquête (zie apart pdf-document)

Bijlage 6: resultaten enquête (zie aparte excell documenten)